

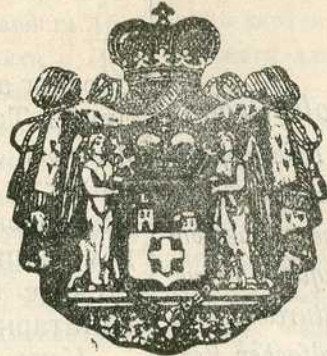
WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. XVI.

Број 5.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у среду 15. марта 1906.

ЗВАНИЧНО.

ДИПЛОМА

Његовог Величанства **Фрање Јосифа I.** за преузвишени Леополдов ред великог крста Његовој Светости Преузвишеном Г. Патријарху **Георгију Бранковићу.**

Nachdem der Hauptzweck des von Unserem in Gott ruhenden Herrn Grossvater, Weiland Franz des ersten, Kaisers von Österreich, Königs von Ungarn und Böhmen Majestät, errichteten österreichisch - kaiserlichen Leopold Ordens darin besteht, dass die um den Staat, das Vaterland und Unser Erzhaus erworbenen Verdienste nicht nur öffentlich anerkannt, sondern auch durch eine angemessene Auszeichnung belohnt und so der Ruhm und das Andenken dieser Verdienste durch ein bleibendes Ehrendenkmal auf die Nachkommenschaft übertragen werde, so haben Wir nach dem Zwecke des Institutes beschlossen:

Dir Unserem lieben getreuen Vetter, Geheimen Rathe, griechisch-orientalischen Erzbischofe und Metropolit von Karlowitz, serbischen Patriarchen, Mitglieder des Ungarischen Magnatenhauses und des Kroatischen Landtages, Ritter des öster-

Будући да је главна сврха австријског царског Леополдова реда, основана од Нашега блаженоупокојенога деде, Франца I., цара австријскога, краљевскога Величанства угарскога и чешкога, та, да се не само јавно признаду стечене заслуге за државу, отаџбину и Наш породични Дом, него да се и примереним одликовањем награђују, и да се тако слава и успомена на ове заслуге трајном и часном споменицом пренесе на потомство; то смо према сврси установе закључили подарити:

Теби, нашем драгом и верном рођаку, Тајном Саветнику, грчкоисточном архиепископу и митрополиту Карловачком, патријарху српском, члану Угарске Магнатске Куће и Хрватског Земаљског Сабора, витезу австријског царског реда

reichlich - kaiserlichen Ordens der eisernen Krone
erster Klasse, etc. etc.

GEORG BRANKOVIĆ

das

GROSSKREUZ

des österreichisch-kaiserlichen **Leopold Ordens**
anlässlich Deines fünfzigjährigen Priesterjubi-
läums als sichtbares Zeichen Unserer Gnade
und Huld, in Anerkennung Deiner Unserem
Throne und dem Vaterlande bezeugten Treue,
sowie Deiner auf kirchlichem, kulturelem und
humanitärem Gebiete erworbenen vielfachen Ver-
dienste, zu verleihen.

Da Wir Dich nun bereits am 9. De-
zember 1905. zum Grosskreuze Unseres Leopold
Ordens taxfrei zu ernennen und Dir die Ordens-
Insignien übergeben zu lassen geruhen, Dir auch
alle Rechte und Vorzüge eines Grosskreuzes dieses
erhabenen Ordens und deren Gebrauch den Ordens-
Statuten gemäss gestatten, befehlen Wir Dir zugleich
gnädigst alle in den Statuten enthaltenen Pflichten
genau zu erfüllen und hegen keinen Zweifel, dass
Du dieses öffentliche Ehrenzeichen Deiner Ver-
dienste und Unseres Landes Väterlichen Wohlwol-
lens auf solche Art tragen werdest, damit jeder-
mann Unsere Würdigung Deines Eifers für das
Beste des Staates und Unseres Hauses kenne,
und dieser sichtbare Beweis Unserer Huld und
Deiner Verdienste auch in künftigen Zeiten an
allen Orten und bei jeder Gelegenheit mit dem
gehörigen Glanze und den abgesehenen Eindrücke
erscheine.

Gegeben in Unserer Reichshaupt und Resi-
denzstadt Wien, am 31. Jänner 1906.

FRANZ JOSEF m. p.

Der Ordens Kanzler:

M. Freiherr von Pasetti m. p.

Auf ausdrücklichen Befehl Seiner Kaiser-
lichen und Königlich Apostolischen Majestät.

K. K. Ministerialrath u. Ordens Greffier:

Anton Freiherr von Klaps m. p.

Гвоздене Круне првога степена и т. д.
и т. д.

Георгију Бранковићу

велики крст

царског австријског *Леополдова реда* при-
ликом Твога педесетогодишњег свеште-
ничкога јубилеја као видљив знак Наше
милости и наклоности, признајући Твоју
осведочену верност Нашем престолу и
домовини, као и Твоје многоврсне заслуге
стечене на црквеном, културном и ху-
манитарном пољу.

Како смо Ми Тебе већ 9. децембра
1905. год. изволели именовати велико-
крсником Нашега Леополдова реда без
пристојбе и наредити, да Ти се предаду
инсигнија тога реда и сва права и првен-
ства једнога *великокрсника* овога узви-
шенога реда и његову употребу према
правилима реда дозволили; заповедамо
Ми Теби уједно најмилостивије, да тачно
вршиш све дужности, које су у прави-
лима набројене и нимало не сумњамо,
да ћеш Ти овај јасан одлични знак Твојих
заслуга и Наше отачаске љубави према
држави тако носити, да ће сваки упо-
знати Наше признање Твоје љубави према
доброј државе и Нашега Дома, и да се
овај јасан доказ Наше милости и Твојих
заслуга и за потоња времена појављује
на сваком месту и код сваке прилике са
оним сјајем, који му приличи и оним ути-
цајем, који треба да постигне.

Дано у Нашем царском главном граду
у Бечу, 31. јануара 1906.

ФРАНЦ ЈОСИФ с. р.

Канцелар реда:

М. барон Пасети с. р.

На изречну заповест Његова ц. и кр.
Апостолског Величанства.

Антон барон Клапс с. р.

ц. и кр. министарски саветник
и грешје орден.)

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Рукоположени.

По замолби Његове Светости Преузвишенога Господина *Георгија Бранковића*, православнога Архиепископа Карловачкога и Митрополита и Патријарха Српскога, благоизволело је Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки *Митрофан Шевић* свршенога богослова *Јована Николића* из Петроваца чино и правилно рукоположити у Новоме Саду у светођурђевском храму дана 4. (17.) марта 1906. за *ђакона*, а у светониколајевском храму дана 5. (18.) марта и. г. за *презвитера*, који је одређен за администратора парохије у Осеку.

Његово Високопреосвештенство Г. Епископ горњо карловачки *Михаило* благоизволио је рукоположити дана 9. (22.) фебруара о. г. свршеног богослова и привременог катихету на грађанској школи у Глини *Јована Рапајића* у манастиру Гомирју за *ђакона*, а дана 11. (24.) фебруара о. г. у истом манастиру за презвитера.

Дана 11. (24.) фебруара о. г. благоизволио је рукоположити свршеног богослова *Радивоја Ђораћа* у манастиру Гомирју за *ђакона*, а дана 12. (25.) фебруара о. г. за презвитера у еписк. катедралној цркви Вававеденија Пресвете Богородице у Плашком, који је одређен за админ. парохије са 1. априлом у Мутилићу.

НЕЗВАНИЧНО.

Прилози

ИСТОРИЈИ ОДНОШАЈА НАШИХ С РУМУНИМА У XVIII-ТОМ ВЕКУ.

Од Радослава М. Грујића.

(Продужење.)

Жалосно је стање манастира румунских у то доба у овоме крају; није горе било ни у онем делу Румунске, који је стењао под тешким јармом фанариотског режима. Румунски бољари одавно, а особито после несретног покушаја Петра Великог на Пруту, имали су довољно прилике, да се упознаду са духом фанариотске управе. И не само да су се упознали, него су и усвојили њихов систем, те га примењивали сваком згодом. Мислим, да се не да вернија и живља слика тог њиховог рада изнети, него што нам је слика дневник владике Димитријевића. Неке делове те слике већ смо изнели, а сад да је допунимо.

По казивању самог игумана тисменског Никодима, који је вазда пријатељевао, па и сада је шуровао са бољарима, односно већницима, — за турско доба нису се ни бољари, ни епископ мешали ни у какав посао манастирски. Тек од како

је Аустрија овом земљом завладала, приграбише они себи не само светску, него епископску, па и саму архиепископску власт, те су сад већ научили од манастира грдне дохотке уживати. Вуче им се из манастира вино у бачвама, дају им се коњи, и многе друге потајне дишкреције. Калуђери се надмећу за игуманство, те обећавају бољарима коме по 100, а коме и по више гроша, да једног поставе игуманом, а другог да збаце. „И бојари за свој интерес с кривом информом сплету какву год лаж и онога омазуле, а другог метну. И тако наши бојари zde чине, они игумне скидају, они есап узимају и за мазду постављеном игуману васа у руке предају; а црква и духовни ред код них никаква пошчена свога неимају, него гледају каковуће от них заповест примити онако и творет, неимајући свога поглавара и заштитителя духовнаго“. Дале вели, да већ не могу више подносити насиља, која бољари манастирима чине. Терају своју марву по манастирском земљишту, те штети усева; у своју службу узимају манастирске цигане и многе друге штете чине, а не смеју ником ни с једном речју потужити се. Доходак го-

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А Б И Б Л И О Т Е К А

Удино бољарима од манастира већи је него сви остали њихови дохоци.³⁴ Стога се они и противе, да митрополит постави нарочитог епитропа, који ће водити бригу над манастирима и прегледати рачуне манастирске.

После свега изложеног јасно нам је, што су се отегли преговори митрополитових изасланика са члановима земаљске управе — лукавим румунским бољарима. Митрополит је тражио, да сва она права, која је за турско доба имао митрополит букурештски пређу на њега, а то су: право постављати игумане, вршити надзор над руковањем манастирском имовином и побирати приход епископски, за време док је упражњена епископска столица. Ни једно од тих права нису хтели бољари митрополиту оставити, јер би тиме изгубили велик део својих прихода. Зато је и рекао већник Константин Стрибенул садовском игуману Самуилу, кад га је овај запитио зашто толико оклевају са започетим послом: „давно би се дело савршило, али како г. Архиепископ зактева, да он игумане поставља, а ми тако не ћемо, зашто ако сад попустимо 1 педхоће се пружити на све“...³⁵

Чудновато је и непојмљиво држање игумана при том послу. Све до последњег часа долазе појединце, и у групама, изасланицима митрополитовим и туже се на бољаре; веле, да већ не могу више сносити поступак бољара с њима и с манастирима, нити хоће више на конзилиарска (већничка) врата куцати и митом носити; састају се и саборно изјављују да према декрету царском, давно им објављеном, примају митрополита Мојсија, за свог врховног духовног поглавицу, те признају, да сва горе побројана права припадају искључиво митрополиту;... одређују шта више тисменског епископа за свога посланика, који ће им однети тужбу у Беч против бољара.³⁶ Но на једном наступу међу њима преокрет, те почеше данас закључивати овако, а сутра онако, док напокон 14. Марта

³⁴ Дневник, тач. 44, 45, 36, 34. и др.

³⁵ *ibid*; тач. 38.

³⁶ *ibid*; 45, 46. 47.

1727. посла тисменски игуман Србина Леонтија, да јави посланицима митрополитовим, како су му конзилиари говорили: „нека они чине ишчалацију пак нека иду, зашто више ми никаква с нима посла не имамо, нити г. Архиеп. може нам што више заповедати; само толико ми смо потребити од г. Епископа да нам постави Епископа, друго ни у чему да не има власти у овој страни“... А комедија која је одигравана 18., 19. и 20. Марта и. г.³⁷, врло жалосно карактерише скоро све представнике тадањег монашког свештенства у Румунији. То беху једна бића, без и најмање самосталности и енергије опрети се злу, које их је са свих страна притисло, те слепо приклањаху главу своју, понижујући достојанство личности и позива свога, пред пустом вољом себичних бољара.

У исто доба развили су бољари најживљу акцију међу парохијским свештенством и народом, у намери да и њих одврате, од жеље за сједињењем са митрополијом београдском. Они су у ту сврху проносили лажне гласове, како митрополит захтева „2 арача од попова и по 1 грош од сваке свадбине, и 1 уруп за дивницу, и каде кои умре от господара бојара шчо год нађе по самрти да узме“...³⁸

Са овим завршује, односно прекида се, дневник митрополитова изасланика владике Николе Димитријевића, те не знамо позитивно, не само на чему је остало, него ни то, да ли је обављена ишчалација новопосвећеног и потврђеног епископа Стевана. Само знамо из једне тачке у дневнику, да се тисменски игуман Никодим изразио: „ја не марим, ако неће бити Епископа у Римнику, докле Дунав ићи уз брдо не пође, и ми на ту ишчалацију доћи нећемо, нити маримо, него данас хоћемо поћи ва своја си“... .

Тако је дакле онај вредни Србин јеромонах тисменски Леонтије у душу знао и бољаре и игумане, кад је на читав месец дана пре рекао изасланицима митрополитовим, да ништа не верују тим

³⁷ *ibid.*, тач. 51—54; 49.

³⁸ *ibid.*, тач. 55.

људима, говорећи: „ја ћу право казати, ови људи су чудни, и све мисал имаду о себи како бити, и ни под кога се не подклонити, те тако разминују дан от дне, еда би се како разминуло.“

Шта је даље било са владиком Стеваном — не знамо, али знамо да је већ неколико месеци после тога — крајем 1827., или најдаље почетком 1728. год., или умро, или захвалио на владичанству. Ова потоња верзија изгледа вероватнија. На име у „Сказаније о житији преосвјашчених Архиепископовъ всѣа Сербскіа и Поморскіа Землы“, које је нађено међу артијама владике Мушицког и штампано у „Гласнику друш. срп. слов. (књ. VI. 25. — 88.)“, каже се (стр. 86.), да изабрани и потврђени владика римнички Стефан Гаворан прејде посвјашченија преставилса. Но ми знамо из Дневника владике Димитријевића да то не стоји; он је посвећен био, само је питање да ли је иншталиран и да ли је као такав управљао римничким владичанством. Друга је верзија Швикерова,³⁹ који вели, да је Стеван иза четири године уступио владичанство Иноћентију Васиљевићу. Ни ово у свему не стоји, јер имамо позитиван доказ, да је за владика римничког цар Карло VI. већ 11. маја 1728. потврдио⁴⁰ Иноћентија игумана бранкованског. То је потврдна диплома под поменути датумом. Дакле, уступање владичанства, ако се у опће догодило којим другим начином, а не смрћу, догодило се је већ након године дана, а не као што Швикер вели након четири године. Ову своју верзију Швикер ничим не поткрепљује, те јој не можемо слепо веровати, али имамо других разлога, који нам говоре о могућности њеној, бар у извесном делу. На име виделисмо, да владика Стевана нису имали радо бољари, а тако исто и игумани — те је лако могуће да је осетивши непријатности које га чекају у служби због такови одношаја — својевољно резигнирао на владичанству. Тим више превлађује ово мишљење, што видимо да „Сказаније“ не зна, да је Стеван

посвећен био за епископа — те му не можемо много вере поклонити.

Новоизабрани и потврђени епископ Иноћентије Васиљевић, дошао је са румунским бољарима у Београд на посвећење и донео митрополиту лепе дарове (и дари израднимии пришељз). Митрополит га је крајем Августа или почетком Септембра посветио за епископа.⁴¹ А крајем и. г. 1728. био је сигурно већ и иншталиран у Римнику, јер већ 18. Октобра 1728. г. јавио је митрополит Мојсије темишварској земаљској администацији, да је одредио владика темишварског (пређе карансебешког) Николу Димитријевића, да га заступа при инсталацији римничког владике Иноћентија.⁴²

Са посвећењем овога владике на епископство римничко, смирили су се Румуни и признали врховну власт митрополита београдског. Шта више, одмах су преко својих посланика и владике, на народно-црквеним саборима 1730., 1731. и 1732., почели учествовати и у управи целокупном православном црквом и народом у архиепископији и митрополији београдској. Тиме су, нема сумње, како од своје стране, тако и од стране државних власти и српског сабора, признати као пуноправни чланови српске архиепископије. И српски сабор примио их је својски у недра своја, те их је шта више упутио, да путем њега поднесу двору молбу, да „кад су већ архиепископу потчињени, то треба да се оне привилегије и на њих односе, које уживају остали од архиепископа постављени свештеници, па дакле и они.“ То учинише румунски посланици на сабору 1732. г. Новембра 15. А на том истом сабору, у ком је проглашена и потврда, прошле год. изабраног митрополита и архиепископа Вићентија Јовановића од 13. Јула 1731., поднео је целокупни румунски клир и тужбу против ердељског губернатора грофа Валиса, под кога потпадале и Мала Влашка, да се незаконито пача у црквену управу; а епископ римнички јавно се је на сабору тужио против крајовске Администра-

³⁹ Die Vereinig. — у екскурсу.

⁴⁰ Експб. прот. М. П. А. К. — Срав. Споменик XXXIV., 129 (6).

⁴¹ Гласникъ VI. 86.

⁴² Споменик XXXIV. 130. (6).

ције (дакле, румунских бољара, јер у њиховим рукама беше управа земље, а аустријски Ђенерал само им је председавао), да се меша у његово црквено правосудство. Све те тужбе поднео је сабор двору, али на њих изађе царска одлука противна њиховом очекивању.⁴³

Кад је аустријска влада видела, да су се Румуни освестили и приљубили сасвим српској архиепископији и народу, — тргла се је сама, јер је осетила, да ће јој „свето“ дело уније међу овим Румунима од сада тешко ићи. Румуни ти имају од сада сигуран ослонац, на кога се могу у свакој невољи ослонити, а нарочито у српском сабору наћи ће искреног и енергичног поборника и заштитника православне вере. Стога влада науми одмах што више ограничити власт Архиепископову над римничком епископијом и истиснути Румуне из заједнице са Србима. Први јавни корак томе учињен је већ приликом потврде архиепископа Вићентија Јовановића од 13. Јула 1731. Ту се на име рекло: „Напомене пак, које се односе на онај народ у нашој аустријској Влашкој с ове стране Алуте предвиђене су једном нарочитом одлуком нашом“.⁴⁴

Поменута посебна одлука јасно означава тајне намере владине. Она наиме одређује, да се при постављању новог римничког владике има састати клир и бољари, те по „старом обичају“ да изаберу три кандидата „per pluralitatem Votum“ за владичанску столицу. Ово тројно предлагање, не ће као до сада што је било, поднесено бити београд. архиепископу, да овај једног од њих препоручи двору за потврду, него ће то од сад чинити земаљска администрација у Крајови и врховна управа у Сибињу. Ови ће поставити ред кандидати и послати цару, који ће редовно прво предложеног потврдити. Тек сада извештен ће бити Архиеп. београдски, да новозабраног и потврђеног посвети за владикау. Митрополиту се не може никако допустити испитивање избора, а још мање одри-

цање посвећивања, јер он нема у Влашкој никакав посао, нити власт или какво правосудство“, те „осим чистог посвећивања римничких владика он нема тамо нити шта да ради, нити да говори“.

У допису, којим се београдском митрополиту доставља горња највиша одлука, да би се предупредила свака даља расправа, нарочито се вели: „с овим прописом треба бити у толико пре задовољан, што баш стари прописи и обичај народа влашког архиепископу одричу право владике постављати, а и сама „Правила“ не дозвољавају ништа друго, до само извештај о избору, те стога има се митрополит у будуће уздржавати од сваког вршења било каквог правосудства у Влашкој и осим чистог акта владичанског посвећења који му припада не сме се мешати тамо ни у какове друге послове“.⁴⁵

Тиме је ево победила позната нам жеља бољара румунских, да власт остане у њиховим рукама. Свештенство и свеснији бољари свакако да су се одупирали томе, ако нису и они поново заварани каквим лажним обећањима. То беше утирање пута успешнијем раду на унији.

Но енергични митрополит Вићентије, није тако лако хтео уступити једном већ признато право архиепископима београдским; знао је он куд се тиме смера, те је насупрот тој наредби и даље се очински бринуо за цркву, свештенство и народ у Малој Влашкој. Нису га при том водили себични интереси — јер посланици српски у Бечу 16. Авг. 1735. изјавише референту Коперу, да је покојни митрополит од Тамишког Баната и Мале Влашке врло мало добијао.⁴⁶ Њега је у том руководила, односно подстицала свест о пастирској му дужности у томе народу, коме прети унија да извргне православље. Тако знам из једног „Концепт протокола“ у Карлов. Митроп. Архиву, да је митрополит у време великог ускршњег поста 1734. год. послао пастирску посланицу

⁴³ *ibid.* ескурсе.

⁴⁶ „Протокол Ш соборкова“ у М. П. А. у Карл. бр. 359., те срав. дело вредног проф. М. Јакшића: О Вићентију Јовановићу, Нови Сад 1900. стр. 39.

⁴⁴ Dr. Schwicker, Die Verein. у ескурсеу.

⁴⁵ *ibid.* прил. VII.

епископу и народу румунском у Малој Влашкој, у којој их сећа на дужности њихове хришћанске, у то доба, и ревно поучава истинама вере православне, те изјављује, да га је жао, што не може да је међу њима, па да им то све и више усмено изложи.⁴⁷ А када је 1735. г. сазван српски народно-црквени сабор, да се на њему публикује новоиздата потврда српских народних привилегија од 18. Маја 1735., тада је митрополит дао позвати и посланике из римничке епархије на тај сабор, као што су и на прошла три сабора били. Али из Влашке нити је ко дошао, нити је стигао какав одговор.⁴⁸ — Нема сумње, да је овај позив митрополитов намерно забачен код земаљске администрације, те народ и свештенство о томе ништа није ни знало, а епископска столица у Римнику тада беше празна, па је власти много лакше било сваку своју намеру извести.⁴⁹

(Наставиће се.)

Историја

преговора саборског одбора са настојатељима у погледу градње штатуа за управу и контролу манастирских добара.

Пошто се у „Застави“ непрестано пискара, како калуђери не ће реда, но волу да лове по мутном, како харче и расипају и т. д., а са-

⁴⁷ Овакав је натпис те пастирске посланице: „Всѣмъ жителемъ обретающимся нѣкъ в' Бачатѣ Офгровлауцнскѣ земли влашкѣго рода, сынове свѣтѣл кадолческѣ православиѣ косточнѣ цѣкви. Перво Бѣлоуцнкомъ Епископѣ кѣр Инокѣнтѣ римничкомѣ во Хрестѣ Спасителѣ нашимъ любезномѣ братѣ и сосѣжителѣ. Потомъ честнымъ и Бѣгороднымъ коллѣгомъ малымъ и великимъ, и общѣ всѣмъ кого анко возраста и сана обретающимся в' той цесарокралевской земли“

⁴⁸ М. Јакшић, *ibid.* стр. 94. пр. 2.

⁴⁹ Интересантан је разговор срп. народни депутираца у Бечу 12. Авг. 1731. са бароном Хилебрандом. Он им је најме говорио, да би ваљало, да митрополит, а ако сам не може ићи кога пошаље у Влашку, да обиђе тамошње манастире и цркве, и боље их уреди, јер се тамо особито с манастирским добром свакојако поступа. — Депутирци су му на то одговорили: „Власи имају особите правце, и они не знају добро, шта се у њима садржи. Покојни митрополит имао је намеру да их обиђе, али други прешни послови и смрт спричише га. А садашњи митрополит, ако одаве утешен и весео пође, настојаће онде и на другим местима да уведе ред“ . („Протокол Ш сесѣдѣња“ М. П. А. К. бр. 359. М. Јакшић, — О Вић. Јов. 38).

борски одбор све и сва употребљава да томе харчењу стане на пут; — то за доказати неистинитост ових тврдњи, као и за доказ томе, ко не ће споразума у погледу манипулације са манастирским иметком, закључио је „Одбор манастирских настојатеља“, да изнесе на јавност сав материјал, који се тиче преговора са саборским одбором у погледу градње штатуа, из кога ће се јасно видети, да је одбор све могуће учинио, да се до штатуа дође, али да саб. одбору није до тога озбиљно стало, јер ево после године дана никако ту ствар да решава.

За доказ томе наводе се и износе сви подаци о овоме у хронолошком реду.

На „мајскоме сабору“ донешена је одлука, која у начелу изриче, да се сва манастирска добра имају под закуп издати. Ту одлуку доставио је нови саборски одбор путем епарх. власти свима манастирима у митрополији.

Поводом те одлуке саборског одбора од 29. окт. 1902. СО. 4838/2097. упутио је Њег. Светост Патријарх 11. (24.) нов. 1902. бр. М. 542/1902. на све управе манастирске овај позив:

„По одлуци срп. нар. цркв. саборског одбора од 29. окт. (11. нов.) 1902. бр. СО. 4838/2097. потребно је и целисходно, да пречасна и часна господа настојатељи (управитељи) овомитрополијских прав. срп. манастира одрже збор, и на том збору између себе изберу један одбор, којем ће бити задатак, да ступи у непосредни додир и договор са оним пододбором, који је у горњој одлуци од саб. одбора изаслан, ради израде нацрта предлога за штатуа о управи и контроли манастирских добара, што је саборском одбору стављено у дужност наредбом срп. нар. цркв. сабора од 3. (16.) јула 1902. бр. 4“

„Пошто је горња саборска одлука путем надлежних администр. одбора достављена манастир. управама, те према томе овде није потребно поближе обележавање самога предмета, — то према молби саборског одбора сазивамо овим све настојатеље (управитеље) овомитрополијских манастира на збор у манастир Крушедол за дан 26. новембра (9. децембра) 1902. у 10 сати пре подне. Георгије Патријарх“.

Услед овог позива састао се реченога дана збор настојатеља у Крушедолу и изабрао је између себе одбор од четири архимандрита,

које ће са пододбором саборског одбора упуштити у преговоре, а овластио је речени одбор, да у одбрану манастирских права и интереса пуновласно поступи и учини све нужне кораке да се незаконита одлука сабора укине.

По добивеном неограниченом овлашћењу томе, поднео је одбор своје протесте угарској и хрватској зем. влади против одлуке сабора, и протесте те предао је одбор лично тадашњем министру председнику Коломану Сел-у и хрват. бану грофу Куен-Хедерварију, уједно се пак обратио св. архијерејском Синоду тражећи и код њега заштите и одбране.

Представке те штампане су у „Српском Сиону“.

Но, и ако је протест манастирског одбора био штампан и учињени кораци његови у одбрану манастирских интереса постали публичнима; ипак је саборским одбором изаслани пододбор, т. зв. законодавни приступио своме раду и извршењу онога задатка, који му је у дужност стављен, т. ј. покушају, да у споразуму са манастирским одбором направи предлог нацрта за коначну уредбу.

Председник тога пододбора преосвећени Г. епископ Змејановић, позвао је одбор манастирских настојатеља у заједничку седницу у Карловце. Архимандрити се позиву томе одазваше, но, у седници на позив председника дадоше очитовање, из ког се разлога у мериторне преговоре упуштати не могу. Записник те значајне заједничке седнице, гласи до словце овако:

Записник

вођен 15. (28.) фебруара 1903. год. Према одлуци високога народно-црквенога сабора, односно високославнога саборског одбора бр. С. О. 4838/2097. од 29. окт. (11. нов.) 1902. године састао се данас законодавни пододбор саборског одбора са одбором манастирских настојатеља ради договора и преговора о устављењу статута за управу манастирског добара.

Од стране г. г. настојатеља дођоше као одборници високопречасни г. архимандрити Анатолије Јанковић, Димитрије Бранковић и Георгије Видицки, а од стране законодавног пододбора беху сви чланови присутни.

На позив преосвећенога Г. епископа Гаврила као председника споменутога пододбора, да господа архимандрити у својству одборника, а у горе споменутом предмету обележе своја

најглавнија становишта, упитао је високопречасни г. архимандрит Анатолије Јанковић као председник одбора, високопреосвећеног г. епископа, као председника законодавног пододбора, да ли законодавни пододбор мисли да узме за подлогу при овом претресању и начела обележена у саборској одлуци о управи манастирских добара, која су на прев. санкцију поднесена, г. председник законодавног пододбора је одговорио, да се то мора учинити баш према наређењу српског народно-црквеног сабора прошлогодишњег, после чега присутна господа настојатељи дадоше ову

Изјаву.

„Пошто пододбор изјављује, да стоји на становишту саборскога закључка, то одбор настојатеља од своје стране изјављује, да се — обзиром на то, што упитно решење сабора сматра као повреду својих права у погледу самоопредељења и располагања са манастирском имовином, те пошто је против тога саборског закључка поднео представку на преузвишенога г. министра-председника кр. уг. владе — у преговоре са пододбором саборског одбора упуштити све дотле не може и не сме док представка та на надлежном месту мериторно решена не буде“.

На питање пак г. дра Жарка Миладиновића, да ли се одбор настојатеља после мериторног решења — ма какво оно било, — мисли упуштати у преговоре са пододбором саборског одбора гледе упитне ствари, одбор настојатеља изјављује да ће се у том случају у преговоре упуштати.

После тога изјављује г. др. Мита Мушицки као члан законодавног пододбора, да он никако не сматра дотичну саборску одлуку за незакониту, а поред тога да би се за сада елиминирала начела и питања обележена у поменутој саборској одлуци која су услед представке манастирских настојатеља спорним постала, те да би требали још сада почети расправљати остала питања која засецају у управу манастирских добара, те тражити додирне тачке са манастирским настојатељима и тиме олакшати даље расправљање овог важног питања.

Али и после тога очитоваше присутна г. г. настојатељи, да се не могу никако упуштати у даље преговоре са разлога истакнутих у изјави, пошто би се и ти преговори морали

базирати на упитној саборској одлуци, и исту као излазну тачку узети, поводом чега су сваки дањи преговори за сада обустављени.

Председник закључује ову заједничку седницу с тим, да се један примерак овога записника достави до руке високопречасног г. архимандрита Анатолија Јанковића као председника одбора манастирских настојатеља, као и да се извести високославно саборски одбор о раду ове заједничке седнице и рада даљег ушутства.

Довршено и потписано.

Анатолије Јанковић с. р.
архимандрит.

Георгије Видицки с. р.
архимандрит Ковиљски.

Димитрије Бранковић с. р.
архимандрит Беочински.

Др. Жарко Миладиновић с. р.

Др. Мита Мушицки с. р.

Божидар Поповић с. р.

Гаврил с. р.

Владимир Поповић с. р.
перовођа.

Међутим је дошла одлука министра-председника, којом је исти врагио саб. одбору закључак сабора, против кога су се настојатељи жалили, и изјавио, да тај закључак није обнашао поднети круни на потврду, но упућује саборски одбор да приступи изради штатута за управу и контролу манастирских добара, као што то одређује 19. §. 4. саборског устројства.

Саборски одбор је на ту одлуку министра председника ћутао, и издао је одлуку, којом против настојатеља због неунашања сувишка одређује истраге, коју пак још ни данас није обавио, а не може је ни обавити.

Том одлуком присвсјио је он и дисциплинарну власт над настојатељима, услед чега се настојатељи, путем одбора поново оградиле против те самовоље, одневши своје ограде лично тадашњем министру председнику грофу Стевану Тиси, а пошто је у упитној одлуци саборски одбор назвао настојатеље анархистама, покренуше криминалну парницу против чланова сабор. одбора.

Док је та криминална парница у току била, дође решење грофа Тисе на протест настојатеља, којим исти признаје сабор. одбору дис-

ципл. власт над настојатељима, наравно само у материјалним стварима, и настојатељи одусташе од тужбе.

Одлука министрова штампана је у „Српском Сиону“.

Међутим сабор. одбор, и ако је добио налог од министра, да приступи стварању штатута, није у том погледу ништа предузимао, ма да су архимандрити у заједничкој седници у записнику дали очитовање, да ће ступити у преговоре чим министар њихову преставку ма у ком правцу реши.

Прошло је више од године дана од одлуке министра председника, и настојатељи су с правом очекивали, да ће их сабор. одбор услед те одлуке, а на основу изјаве њихове, позвати, да пречинуте преговоре у ствари градње штатута наставе.

Пошто је један архимандрит у приватном разговору са једним чланом саборског одбора дознао, да они у том погледу чекају иницијативу од архимандрита; то је одбор ман. настојатеља, представком једном затражио од саборског одбора да се прекинути преговори наставе.

Услед те представке одређена је Г. епископом Змејановићем у Вршцу заједничка конференција пододбора сабор. одбора и архимандрита, у којој конференцији је пододбор изнео архимандритима један нацрт за штатут, ког су штампали доцније у Руми код Ђорђа Петровића, без да је стављено које је године штампан, и ко га је саставио, дочим је саборски одбор на остале своје предлоге ставио свој број и на којима је потписан потпредседник саборског одбора г. др. Миша Михајловић.

Присутни архимандрити прочитавши тај нацрт, и увидевши, да је исти у сваком погледу много сакатији од свих досадањих оводносних уредаба, изјавише да тај нацрт за подлогу штатута не могу никако примити, и образложише своје мишљење мњењем које међутим чланови пододбора не хтедохе у записник заједничке конференције уврстити.

Миљење монаштва „О нацрту за манастирску уредбу“.

Пододбором саборског одбора израђени „нацрт за манастирску уредбу“ проглашује манастирска добра за чисто народна добра

чиме ставља ван крепости оно расположење васељенских сабора (IV. 24. VII. 13. и трулског) који категорично кажу, да су добра манастирска црквена, и да она не смеју служити другим циљевима.

Према расположењима васељенских сабора, да манастири одвисле од дотичнога епископа, који о њима води бригу и надзор, „Нацрт“ сва манастирска добра ставља под управу Митрополијског административног савета, и не спомиње нигде епископа као природног старатеља манастира. Преко тога се прелази ћутке, из чега излази, да је један незнатни орган једног помесног и то световног сабора „пододбор саборског одбора“, ставио ван крепости сва канонска права епископата, и деложирао их тако рећи из манастира.

Тај савет је све и сва, он руководи, он располаже, чак и надзор над калуђерима води он, и тиме уништава најкардиналније право дотичног епископа јединог природног старешине монаштва. Он манастире заступа пред властима, он фунгира свугде и на сваком месту, а калуђери и епископат стављени су под апсолутну курателу његову. Поставља надзорно, контролно особље, наравно све из светског елемента, па ипак свака друга реч нацрта је „тлачење“ и „харчење“, али наравно та сумњичења се тичу само калуђера, који и крај тих силних контролних органа могу да тлаче и харче. О световном елементу се таково непоштење ни претпоставити не сме.

Но „Нацрт“ иде још даље. На само да духовну управу не тангира и не дефинише, но по њему тај савет чак и дисциплинарну власт врши над калуђерима, јер без његове дозволе не сме ни један калуђер ван манастира пребивати, без његовог пристајања не може ни један калуђер у други манастир премештен бити; тим расположењем лишава савет и епископа и манастирског настојатеља најкардиналнијих права њихових, јер им ето чак и духовну власт одузима, када им је имовну власт претходно сасвим одузео, но ипак зато оставља моралну и материјалну одговорност старешини, и ако му је делокруг тако ограничио и скучио, да мора и својим калуђерима и целом свету служити на спрдњу, а цркви и канонима њеним на срамоту.

Куретела која се поставља над монашким staleжом управо је неограничена; поставља се

додуше економ, начеоник економије, али тај мора у свему се владати према расположењима надзорника, савета и бог те пита још кога, дакле понижен је до обичног ишпана и извршиоца страних налога, као да је старешина са целим братством малодобан или за лудог проглашен. Па чак и храну мора на јавној дражби продавати на подсмех целом економском свету, а у комисији, која тај частан посао има да изврши, има свега и свачега, заступљени су сви, продају сви, само не они чија је храна, калуђери — но зато ипак они одговарају.

Најпосле факултативност у начину обрађивања, по коме савест решава, да ли ће земље манастира у својој режији, или арендом манипулирати, смега једнообразију, а некоја расположења нацрта деморалишту staleж калуђерски, јер управо потстичу калуђере на улагивање једном — лаичком форуму на рачун оданости своје епископу и старешини.

Пошто је овај и овакав нацрт право недоношче, које се мора сматрати спрдњом и иронијом свих до данас у свима православним црквама постојећих канонских определења, и које у тежњи својој за омаловажењем калуђерског staleжа, не само тај staleж, но и надлежни му епископат понижава до крајности, јер му одузима сва она права, која му сви васељенски сабори и канони њихови ујемчавају, а преноси сву власт на световни елемент, који неограничено располаже са манастирским, дакле чисто црквеним иметком, пошто дакле један пододбор једног помесног више световног него духовног сабора ставља ван крепости сва оводносна расположења свих досадашњих васељенских сабора, који су једино компетентни, да у оваким важним предметима, који се целе цркве тичу, доносе нова правила и нове одредбе у духу једине апостолске и саборне цркве православне —; то се представници монаштва митрополије карловачке, по добивеном овлаштењу у мериторно расправљање овога нацрта упуштати не могу, но подносе пододбору од своје стране следећи нацрт за штату:

ШТАТУТ

о управи, контроли и употребењу манастирских добара, као и о дотацији чланова манастирског братства.

§. 1. Манастирска имања јесу својина појединих манастира, која се према канонском

одређењу (IV. 24. VI. 29. VII. 12. 19.) могу употребити, само на одржавање и издржавање манастира и њихових цркви. А како је §. I. V. А. Краљевског Решкрипта од 10. Авг. 1868. године, та добра прогласио као саставни део црквено-народног добра, то манастири митрополије Карловачке на црквено-просветне цели доприносе своту годишњих 62.000 К., која се на поједине манастире распорезује.

§. 2. Распорезана на просветне цели свота од 62.000 круна, употребиће се овако:

I. Клирикалном фонду	—	К 32 000
II. На издржавање м. школе	„	20 000
III. Манастирском фонду	—	„ 10 000

а уплаћиваће ју манастири по следећем разреду.

1. Крушедол	—	—	—	К 8.500
2. Бездин	—	—	—	„ 8.500
3. Гргетег	—	—	—	„ 8.000
4. Св. Ђурађ	—	—	—	„ 6.500
5. Беочин	—	—	—	„ 6.000
6. Куведин	—	—	—	„ 5.000
7. Ковиљ	—	—	—	„ 3.500
8. Војловица	—	—	—	„ 3.600
9. Шишатовић	—	—	—	„ 1.500
10. Хопово	—	—	—	„ 1.500
11. Врдник-Раваница	—	—	—	„ 1.500
12. Привина Глава	—	—	—	„ 1.500
13. Бешеново	—	—	—	„ 700
14. Јазак	—	—	—	„ 900
15. Фенек	—	—	—	„ 700
16. Месић	—	—	—	„ 700
17. Велика Ремета	—	—	—	„ 600
18. Мала Ремета	—	—	—	„ 500
19. Раковац	—	—	—	„ 500
20. Пакра	—	—	—	„ 200
21. Лепавина	—	—	—	„ 400
22. Ораховица	—	—	—	„ 400
23. Бођани	—	—	—	„ 300
24. Грабовица	—	—	—	„ 300
25. Златица	—	—	—	„ 100
26. Гомирје	—	—	—	„ 100

§. 3. Уплату разрезане своте у §. 2. гарантује сабор појединих братстава са својим годишњем у §. 15. одређеним платама.

§. 4. Разрезану своту уплаћују управе у благајну код црквених фондова кад и државну порезу.

§. 5. Манастирска имања деле се на покретна и непокретна;

а.) покретна су: оранице, ливаде, пашњаци,

ритови, риболови, виногради, воћњаци, шљивици, шуме, једном речи све, што је у грађевинама као својина појединих манастира забележена, и на што се пореза плаћа;

б.) покретна су: готовина, вредносни папири и уложне књижице, зајмови, драгоцености и т. д.

§. 6. Сва покретна добра свих манастира, као уложне књижице, вредносни папири и т. д. полажу се на име дотичнога манастира у манастирску благајну, а имају бити снабдевене са клаузулом, да се без закључка братског сабора не могу дићи ни употребити.

§. 7. Манастирским добрима рукују управе манастирске.

§. 8. Управа манастирска јесте целокупно манастирско братство са настојатељем на челу. Делокруг је управе следећи:

А. Делокруг настојатеља:

1.) да води управу; у ту циљ стоје му на расположењу намесник и економ, који од настојатеља упушта примају и налоге његове извршују.

2.) да заступа манастир у свима приликама.

3.) да води преписку са свима властима како црквено-автономнима, тако и са политичнима.

4.) да чува манастирски печат, да рукује манастирском архивом и библиотеком, да информира правозаступника манастирског;

5.) да чува кључ манастирске благајне;

6.) да управља манастирским имањем на основу братским сабором установљеног прорачуна, а према 27. §. монашких правила од 29. марта 1899. св. Синодом прописаних.

7.) да председава у братском сабору,

8.) да решава оне предмете манастирске администрације, који нису у делокругу братског сабора означени.

Б. Делокруг братског сабора.

1.) да прегледа, испита и установи свакодашњи годишњи прорачун, који намесник на основу 24. §-а монашких правила од 1899. саставља и који се најкасније у месецу децембру сваке године највишем автономном административном органу ради вршења фидејкомисијског надзора подноси, а то је, да се исти увери о томе, да манастирско имање није заштено, задужено, да се нерационално не експлоатише, и да се не прода.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

2.) да концем сваке године прегледа и установи, по намеснику сачињену допуну инвентара покретног и непокретног манастирског иметка за последњу годину, од кога се један примерак највишем автономном административном органу на увид и употребу доставља.

3.) да прегледа, испита и одобри годишњи рачун, који намесник на основу дневника и осталих економских књига саставља, којег рачуна један примерак као и прорачун подноси највишем автономном административном органу, на увид ради вршења фидеји-комисијског надзора.

4.) да непокретна манастирска добра путем јавне дражбе на три или више година под закуп издаје.

5.) да о купу и продаји натуралија и других манастирских производа, којих куповна односно продајна цена прелази своту од 500 круна решава.

6.) да планове и прорачуне при зидању или обнови манастирских здања прегледава и одобрава.

7.) да решава о плодносном улагању манастирских капитала, као и давању зајма на обвезнице, на пупиларну сигурност са укњижењем на прво место.

8.) да од времена на време прегледа и шконтрира благајницу.

§. 9. Ради правилног и целисходног руковања са манастирским иметком, што зајемчава опстанак и процвет свете обитељи, сваки манастир води следеће књиге: 1., инвентар о покретном и непокретном имању; 2., главни записник о активном и пасивном стању манастирског иметка; 3., главни новчани дневник; 4., благајнички дневник; 5., економске књиге (о обрађивању земље, о усевима, ливадама, парловима, пашњацима, винограду, о сточарству, викувалијама, о чељадима, шумску основу.)

§. 10. За чување готовог новца, вредносних папара, те списа од вредности употребљује се гвоздена благајна.

§. 11. Манастирски новчани дневник води намесник у прописаној важећој новчаној вредности по новом календару, а чува га настојатељ.

§. 12. Завршни годишњи рачун саставља намесник на основу новчаног дневника и осталих економских књига почетком сваке године а за минулу прошлу, и подноси га до конца фебруара братскоме савету, који га после ре-

визије и одобрења према §. 8. тачци 3. овога штатута подноси даље највишем автономном административном органу.

§. 13. Свака позиција прихода облаже се протунамиром, коју видимира намесник, а свака позиција расхода намиром или рачуном, коју настојатељ видимира.

§. 14. Свако, ма какве врсте манастирско примање и издавање, пролази кроз новчани дневник, који је има чисто водити, а у ком се ништа не сме стругати.

§. 15. Плата манастирских братстава јесу следеће:

1.) За настојатеља Архимандрита	К	3.600
2.) За настојатеља протосинђела	„	2.400
3.) За настојатеља игумана — —	„	1.400
4.) За јеромоваха прив. управит.	„	1.200
5.) За намесника у архимандр.	—	800
6.) За брата у архимандрији —	„	600

§. 16. Приходи од манастирских прѣворских парохија утичу у манастирску благајну, а члан братства, који се службом налази ван манастира, не може зато време добити плату из манастира.

§. 17. Кад овај штатут ступи у живот, престају важити сва досадања одређења у погледу управе, контроле и употребе манастирских добара.

§. 18. Сувишак, који се на крају сваке године покаже, има се поделити на три једнака дела, од којих се један уноси у клирикални фонд, други се ради подстицања на ревностији рад дели међу братством и настојатељем на једнаке делове, а трећи се има употребити на стварање резервног манастирског фонда ради унапређења манастирске економије и отварање нових извора за приход.

§. 19. Овај штатут донесен је на основу §. 19. саборског устројства од 1875. тачка 2. и 4.“

Законодавни пододбор чувши овај нацрт за штатут, изјавио је да га не може примити ни усвојити са разлога, што саборски одбор не сме одступити од мандата, кога му је сабор у погледу градње штатута дао. А како је сабор 1902. г. у начелу изрекао генералну ексарендацију свих манастирских добара, то и саборски одбор мора при градњи штатута ту начелну одлуку респектовати, и само такав штатут направити, коме ће за подлогу служити ексарендација.

Архимандрити беху на ово становиште са-

борског одбора спремни, те када саслушаше горње разлоге пододбора, на највеће изненађење и Г. епископа и чланова пододбора, извадише и положише на сто и други нацрт, коме за подлогу служи ексарендација, и који нацрт гласи:

ШТАТУТ

о управи, контроли и употребљењу манастирских добара.

§. 1. Манастирска имања јесу својина појединих манастира, која се према канонском одређењу (IV. 24. VI. 49. VII. 12. 19.) могу употребити само на одржавање и издржавање манастира и њихових цркви.

А како је §. 1. V. А. у кр. рескрипту од 1868. године, прогласио та добра за саставни део црквено-народних добара, то један део прихода тих добара може послужити и српско-народним црквеним и просветним целима.

§. 2. Манастирска имања деле се на покретна и непокретна.

а.) непокретна су: оранице, ливаде, пашњаци, виногради, воћњаци, шљивици, шуме, ритови, риболови, баште и разни мајдани, једном речи све што је у грађевинама као својина појединих манастира забележено и на што се порез плаћа;

б.) покретна су: готовина, вредносни папири, зајмови, драгоцености и т. д.

§. 3. Сва покретна добра свију манастира као: уложне књижице и вредносни папири полажу се на име дотичног манастира коме припадају, у благајну српско-народних црквених фондова као засебни депозит свакога манастира.

§. 4. Непокретна имања осим винограда, воћњака, шљивика и шума издају се под аренду на јавној дражби на једну или више година.

Код шљивика продаваће се сваке године на јавној дражби кад је томе време и благовремено годишњи род; а код шума, шумска годишња сеча по прописаној шумској основи.

Виногради, баште и воћњаци остављају се манастирским братствима на уживање тако, да су дужни од сваког јутра винограда годишње по 50 круна у централну благајну унети.

§. 5. Сви разноврсни приходи од иметка у §. §. 3. и 4. овог статута назначени, улазе у црквену касу манастира, која се води при благајни српских народних црквених фондова у Ср. Карловцима.

§. 6. Од целокупног годишњег прихода на првом се месту плаћа годишњи државни и општински порез и еквивалент на целокупно имање свију манастира, на другом месту исплаћују се калуђери по штату о дотацији манастирског братства; на трећем месту плаћа се манастирско особље (и то шумарник-ферстер, мерник-архитекта, лугари, винцилири, баштовани и т. д.); на четвртном месту подмирују се годишњи потребни издатци око одржања у добром реду манастирских здања и св. манастирских цркви као и осталих економских зграда при манастирима на манастирским салашима, виноградима, те шумама.

§. 7. Од чистог остатка после подмирења свију потреба у §. 6 овог статута споменутих, једна трећина иде у манастирски фонд, а две трећине у клирикално-просветни.

§. 8. Централну касу надирегледа комисија, која се састоји из једног архимандрита настојатеља, и једног игумана настојатеља које бира збор свију манастирских братства у митрополији Карловачкој, састављен из настојатеља и најстаријег по служби у монашву брата свакога манастира на 3 године, — и из једног члана највишег автономног административног органа, кога исти из своје средине одређује.

Иста комисија фаналише рачуне централне касе и испитује и одобрава прорачуне годишње за манастире које саставља и подноси надзорник манастирских добара у друштву са манастирским шумарником и мерником на основу овог статута као и статута о дотацији манастирских братстава.

Комисији овој председава сваке године други епископ дијецезан по старешинству, да се тиме сдговори канонским одређењима у IV. 4. VII. 12.

§. 9. Све лицитације које се у овом штату спомињу, обављају се у дотичним манастирима чија се својина лицитира, а у присуству манастирског настојатеља или његовог заменика, надзорника добара и фискала фондовског, којој обавља и писмене послове при лицитацији.

§. 10. Овај је штатут донесен на основу §. 19. тач. 4. саборског устројства од 1875. године, а ступа у живот само у свези са штатутом о дотацији манастирских братстава, који се такођер по том §. 19. тач. 2. доноси

WWW.UNILIB.RG
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Прелазно одређење.

§. 11. Овај се штатут увађа у живот на следећи начин:

Најпре ће се оранице под закуп издати, и чим се то обави, распрода ће се фондус ин-структус економски.

Новац од фондуса инструктуса економског водиће се за сваки манастир засебно при депозиту манастира у §. 3. овог штатута споменутом, а годишњи интерес од тог новца улази у централну касу.

§. 12. Од одобрења овог штатута рачунајући прву идућу економску годину, морају се сва добра манастирска експроприирати, а докле се све води по затеченом начину.

Са овим нацртом у свези и у исти мах имао би ступити у живот и штатут о дотацији чланова манастирског братства у митрополији карловачкој, која гласи:

§. 1. Чланови православно-српског монаштва у митрополији карловачкој двојаки су: 1.) једни су подељени по манастирима и сачињавају *унутрашње* чланове манастирских братстава; 2.) а други су подељени по епархијама на разним службама, на име при дворима архиепископа — митрополита и епископа дијецезана, при наставним заводима, при црквено аутономним властима и канцеларијама, на парохијама и т. д., а рачунају се у *вањске* чланове манастирских братстава.

§. 2. Унутрашња братства манастирска груписана су у појединим манастирима на следећи начин: у сваком манастиру има сталан или привремени (управитељ) настојатељ, намесник, епископ, ђакон и монах.

§. 3. Плате унутрашњих манастирских братстава установљују се овако:

а.) настојатељ ако је Архимандрит	— — — — —	К 7.200
б.) настојатељ ако је игуман	— — — — —	" 1.000
а ако је управитељ	— — — — —	" 800
в.) намесник	— — — — —	" 600
г.) епископ	— — — — —	" 500
д.) ђакон	— — — — —	" 400
е.) монах	— — — — —	" 300

§. 4. Настојатељи архимандрити раздељени су по епархијама и додељени су на службама појединим епископима дијецезанима и према чл. XX. уредбе о епархијама од 1871. год. заузимају место сталнога потпредседника кон-

висторије. Место настојатеља архимандрита управља манастиром привремени управитељ.

§. 5. На издржавање св. цркве (зејтин, тамјан, свеће, једџи за звона), даље за одевање једног искушеника и два ђака, добива сваки манастир из црквене касе годишње по 1000 К.

§. 6. На издржавање куће и кухиње, за куvara, паракуварилу која је уједно и праза, за разно месо, живину, брашно, шпецерај, и рибу, дрва и подвоз, за осветлење и одржавање намештаја у добром реду, добивају из централне касе следећи манастири: Гргетег, Крушедол, Бездин, Св. Ђурађ, Беочин, Кувеждин, Ковиљ. Војловица, Месић, Хопово, Шишатово, Врдник, и Привина Глава по 6.000 К, а манастири: Бешеново, Јазак, Фенек, Велика Ремета, Мала Ремета, Раковац, Пакра, Ораховица, Лепавина, Бојани, Грабово, Златица и Гомирје по 4.000 К годишње.

§. 7. Кад настојатељ архимандрит ма из ког разлога заузме дјелствителну управу свога манастира, отпада привремени управитељ, а плата архимандриту смањује се за то време, док је у манастиру на половину тј. на 3.600 кр., док се за издржавање куће за то време из централне касе додаје већ одређеној своти од 6.000 К. још свота од 2.000 круна годишње.

§. 8. Све овде изложене потребне своте добиваће управе појединих манастира из централне касе манастирске у Ср. Карловцима у тромесечним ратама у напред. Централна каса манастирског братства установљује се засебним штатутом о управи манастирских добара.

§. 9. Вањски чланови манастирских братстава не могу уживати поред плате коју за своја звања добивају, никакве плате из централне касе.

За одело новог члану братства, кад се исти калуђери одређује се из централне касе 200 Круна.

§. 10. Овај штатут ступа у живот само заједно са штатутом о управи, контроли, и употребљењу манастирских добара, и доноси се на основу §. 19. тач. 2. саборског устројства од 1875. године.

По прочитању ова два, односно три нацрта, које архимандрити пододбору предложише, састављен је овакав *записник*:

„У седници су присутни чланови законодавног пододбора и чланови одбора манастирског братства“

настојатеља. Председник законодав. пододбора впр. г. Гаврило Змејановић, отворио је седницу, на што је прочитан допис саб. одбора Ад СС. 981.458. ех. 1905. Иза тога је прочитан нацрт манаст. уредбе, што га је саставио члан законодавног пододбора Др. Ж. Миладиновић. Поменути допис и нацрт прилажу се овде под $\cdot/$ и $\cdot//$. После прочитања реченог нацрта, чланови одбора манаст. настојатеља изнели су два предлога у погледу манастирског уређења, која су оба прочитана.

За тим се приступило претресу поменутог нацрта и оба предлога, који се овде под 3) и 4) прилажу, и претресом тим постигнут је споразум у овоме: Да се већ сада привремено управа у погледу манастира тако уреди, да чист приход од имања свиколиких манастира има износити бар 62.000 К годишње, од којих има ићи 32.000 К, у клирикално школ. фонд, 20.000 К на монашку школу а 10.000 К у манастирски фонд. Ту свету доприносе манастири по овом кључу: Крушедол 8.500 К. Бездин 8.500 К. Гретег 8.000 К. Св. Ђурађ 6.500 К. Беочин 6.000 К. Кувешдин 5.000 К. Војловица 3.600 К. Ковиљ 3.500 К. Шишаговац 1.500 К. Хопово 1.500 К. Врдник 1.500 К. Прив. Глава 1.500 К. Јазак 900 К. Бешеново 700 К. Фенек 700 К. Месић 700 К. В. Ремета 600 К. М. Ремета 500 К. Раковац 500 К. Лепавина 400 К. Ораховица 400 К. Бођан 300 К. Грабовац 300 К. Пакра 200 К. Златица 100 К. Гомирје 100 К.

Поред плата пак да се уведу доплатаца настојатељима и осталом братству тако, да би архимандрит као настојатељ имао 2.400 К. плате и 1200 К. доплатака, протосинђео као наст. 2.400 К. без доплатака, игуман као настојатељ 900 К. плате и 500 К. доплатака, јеромонах као привр. управитељ 900 К. плате и 300 К. доплатака, јеромонах као намесник 500 К. плате и 300 К. доплатака, јеромонах као брат 400 К. плате и 200 К. доплатака, а толико исто има и сваки остали члан манаст. братства. На даље имао би се под ставком „инвестиција“ створати резервни фонд за унапређење манаст. економије и стварања нових извора за манаст. приход. Што се тиче коначног уређења манаст. управе, усвојено је обавезно издавање манаст. земље у закуп, изузевши интравилане, одређени број манаст. братства према §-у 3. предлога одбора ман.

настојатеља, а исто тако, да архимандрити имају доћи у седишта епарх. власти, којима ће придељени бити на темељу XX. чл. епарх. уређења од г. 1871., а уједно да буде у том случају уређена дотација према §. 3. другог предлога о дотацији“.

Као што се види, овај записник није верна слика онога што се збило, јер ограда односно мњење архимандрита о нацрту пододбора није ушло у њега, а исто тако није речено, да је усвојен нацрт одбора манастирског, односно, да је споразум на основу њиховог нацрта постигнут.

За чудо, да поред свег тога, што је исти записник написао г. др. Мита Мушицки, уз припомоћ остала два члана, не ставише ни место где је састављен.

Архимандрити учинише своје опаске већ на лицу места на исти записник, но да се не би рекло, да хоће да се вуку клика, потписали су тај крњи записник, у том уверењу, да ће пододбор подвети сабор. одбору о свему тачан извештај. И ако је прошло од те заједничке седнице већ година дана, саборски је одбор тек пре кратког времена, донео на тај споразум следећу своју одлуку:

Ад С. О. 4332.1058. ех 1905.

Ваше Преосвештенство! У свези са извештајем г. Дра Жарка Миладиновића, члана саборског одбора о раду седнице законодавног пододбора, држане у Вршцу дне 28. и 29. априла (11. и 12. маја) 1905. године у предмету израде нацрта за уредбу о управи и контроли манастирских добара, — донео је саборски одбор у седници својој држаној подписаног дана под горњим бројем ову одлуку: — „Извештај овај узима се на знање а изаслани пододбор овлашћује се да према до сад утврђеним начелима изради и саборском одбору на даљи поступак прикаже нацрт уредбу о управи и контроли манастирских добара, односно манастирску уредбу, уз ту нарочиту напомену, да се у истој има узети као начин обрађивања манастирских посета факултативно издавање под закуп, да се број чланова братије у појединим манастирима има одредити према имовном стању дотичног манастира и да саборски одбор сматра да је предложена плата архимандритима сувише висока; односно горњи предлог за привремено уређење узима се такођер на знање и узмеће се у обзир приликом саста-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.RS

вљања манастирских прорачуна, уз сад већ изречено начело: да ће се овим привременим уређењем предвиђени доплатци настојатеља и остале братије, истима моћи исплаћивати тек у том случају, ако дотичан манастир искаже и у благајницу српско-народно-црквених фондова и заклада на рачун чистог приноса увесе бар своту, која је за њега овим привременим уређењем установљена“. — О томе имамо част Ваше Преосвећенство као председника истог пододбора цењеног знања и даљег благохотног поступања ради извести с' тим, да су ово-предметни списи уступљени г. Дру Жарку Миладиновићу члану саборског одбора као извештиоцу у овој ствари. — Из седнице српско-православно-народно-црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 3. (16.) јуна 1905. год. Георгије с. р. Патријарх.

Преосвећеном господину Гаврилу Змејановићу, православном српском епископу у Вршцу.

Ко из овог закључка може бити паметан, тај мора бити редак син у мајке, јер је тако питијски написан, да га може човек и овако и овако узети. Што се тиче сувишка од 60.000 К, тај по томе закључку одмах ступа у живот, без обзира на то, што је сувишак тај по начертану калуђера условљен многим околностима, без извршења којих се извести не да. У начелу пак изриче се ексарендацији манастирских добара, али *факултативно*, и ако су се архимандрити баш против факултативности најенергичније оградиле, јер назире у томе опасност по монашки сталеж и по његов карактер, јер би се тим факулт. начином, који би наравно увек зависио од сабор. одбора, отворила широка врата улагивању и подвлачењу појединих старешина члановима саб. одбора с једне, а протекцији а можда и спекулацијама тих чланова са тим понизним старешинама с друге стране.

Из седнице одржане у манастиру Крушедолу 12. (25.) фебруара 1906.

Одбор манастирских настојатеља.

О назаренима у Надаљу.

— Написао Душан Петровић парох. —
(Наставак)

Скромност у оделу такођер је попустила. Прича ми једна бивша назаренка: „Када сам пошла у скупштану, ништа се

није смело носити што је било шарено или везено. Све моје одело, које није одговарало пропису, раздала сам и испоклањала другом: свилене сукње, мараме, везене јастуке и т. д. Данас да поново пођем у скупштину, морала бих све те ствари на ново накуповати. Моја сусетка, која је иначе имућнога стања, а која је тако исто учинила као и ја када сам пошла била у скупштину, — данас мора поново да купује по скупе новце што је пре неколико година испоклањала и будзашто испродавала. Данас је ретко која имућнија назаренка, млада жена или девојка, а да не носи „мидер“, скупочене „блузе“, шарене дољње сукње и беле везене сукње. Пре неки дан гледам једну постарију имућну назаренку девојку, где се ухватила за сукњу и тако издигла и затегла састраг, да сам мислила е је каква варошанка. Чисто нисам могла да верујем, да је то назаренка, па још „верна“. Истина, не могу лагати, старешине у скупштини увек говоре противу раскоша и ношњи, али то слабо помаже; слабо се на то женске обзиру. У ношњи дотерале су дотле, да се од наших само у томе разликују, што не носе дукате и прстеће. Исто тако је и код мушкараца. Сви се листом погосподише. Недељом када се изоблаче — све сами капуташи. Нађе се од женскиња по која гошћа и у шеширу, и та је наравно предмет опште пажње од стране назаренских домаћица“.

Будућности назаренство не може имати, већ с тога, што подмлатка врло мало имаде. Деца обично, са малим изузетком, не следе вери родитеља, него се друже с нашом младежи; иду у коло, воле свирку и игру. Кад дорасте до женидбе и удадбе, даје се крстити од свештеника; но често бива и пре. Ако су родитељи напустили назаренску веру, тако дају и сву децу своју крстити.

Имадем једнога имућнога назарена, који је и општински вирилац, — већ 20 година како иде у скупштину, али никако „не може веру да добије“. А зашто? Нема иначе никаквих јавних сграсти, те му друго што свречава да добије „веру“. Отворио је читаву трговину с новцем, те се много

меницама занима. Коме треба новаца у зајам, нека иде њему, он ће му већ, по добру камату, набарити. Чим је меница платежна, а он дужнику на ухо дошапне: „скочила камата; поскупио новац“! Он је члап свију околних чивутских ловчаних завода. Међутим никада неће у лудо дати новац; зна свакога човека у прсте. Ако је поле сумњив, таки он укњижи своје потраживање на непокретност дотичнога дужника. Приликом удаје своје кћери дошао и он на испит са пријатељем новим и младенцима код свештеника. Обичај је, да свештеник том приликом каже поуку младенцима како се имају владати једно према другом у будућем брачном животу. Чујем после да ме је пред назаренима хвалио ради дотичног мога говора; но понајвише му се допало то, што за свој труд нисам хтео ништа примити. Чудновато је и то, да исти назарен и ако својој свакој ћерки дозвољава да се у цркви венча, ипак нерадо плаћа парохујал. Деца су му, поред свега тога што он иде у скупштину, ипак сва крштена у вери православној.

Врло је незгодан положај свештеников у каквој сиромашној црквеној општини, где не само свештеника, него и иначе све потребе црквене мора црквена општина прирезом парохујала да издржава. Међу таке општине спада и Надаљ. Нашем народу ништа није тако тешко плећати као парохујал. Због парохујала често омрзну и на свештеника. Да бих се опростио те неприлике, замолим среског надначелника, да би с препоруком подастрбо жупанијској скупштини закључак овдашње политичке општине о уступању 50 катастралних јутара земље црквеној општини на културне цели за 15 година, у намери тој, да не буде више приреза парохујала. Но у презентацији општинској имаде три вирилна члана назарена и један Чивутин. Исти назарени, удружени са Чивутом, не само што гласаху против предлога, него уложише призив на жупанијску власт. Жупанија одбије протест и потврди закључак општиски. Но назаренима, удруженим са Чивутом, не би то досга, него и противу решења жупанијског уложе призив на највиши форум — који најзад уништи закључак општин-

ски! Ето ти дакле, брате Србине, ко ти је ископао око! До јуче браћа твоја рођена, назарени, удружени с Чивутом! И Чивут је назарену ближи него брат рођени!

Неки назарен овдашњи, по занату кројач, а по занимању трговац, иде већ 19 година у скупштину са женом, па је онамо повео и женско дете своје, чим је изашло из школе. Но тешко је младост спутати у окове нововерских моралних назора, те како је живе природе била, напусти скупштину. Као и сви назарени, тако и ови гледаху своје детету кроз прсте, што је напустило скупштину; било из разлога тога, што знају да су и они кад год у тим годинама били, било пак из разлога тога, што неће својој деци срећу да убијају, имајући довољно примера пред очима, да су назаренски родитељи, водећи своју децу у скупштину, убили им срећу за навек. Имаде овде примера, да су женска деца назаренска и с миразом од својих 10—15 хиљада форината остала неумомљена, или ако су и удомљена, обично полазе за своју неприлику. Лично познајем једну лепу ратарску девојку назаренску, која се са миразом од готових 6000 фор. удала за неког окорелог назарена, коме је сва глава од удараца избељена и који је силне године провео на робији, које због својих изгреда док није био назарен, које пак доцније као назарен, што није хтео пушку у војништву да прими.

Споменути назарен кројач-трговац дозволи својој ћерци да изостане од скупштине. Наравно као занатлијска односно трговачка ћерка, понела је и шешир и дала се, како се каже, „на моду“. Шпекулантски карактер назаренски избио је и овде. Да би својој кћери што бољу прилику нашао, разгласи, да она имаде 5000 фор. мираза. Но не лези враже — и „не воведи нас во искушеније“! Између многих просиоца нађе се — на жалост, и један богослов, који запреси руку ове назаренке!! Назаренке велим зато, јер она дотле не беше крштена, и ако беше напустила назаренску скупштину. Па и ако, после просидбе, од разгласених 5000 фор., спаде мираз на 2000 фор., ипак се ствар свршила: Ђувегија даривао девојку! Узбунило се читаво село. Православни с презиром осудише

такога богослова, који хоће једном назаренком да се ожени. Назарени пак попре-
тише родитељима девојачким, да ће их искључити из скупштине, ако она пође „за попу“! Мати девојачка већ замисљала своју ћерку као будућу попадију. За све то време није ћерку своју друкчије ни звала него: „попадија“, „где је та наша попадија“! И тако би дакле по свој прилици наш богословац и поред свију протеста како од стране православних тако и од стране назаренске, узео био нововерку за жену, да му се, када ствар постаде јавном, не стаде с меродавне стране на пут. Те само дакле тако не постаде српском попадијом девојка, која је васпитава у секти назаренској, која и незна за српске народно-црквене обичаје, и ако, између осталог, баш свештеничка кућа ваља да је расадник, пример и чувар лепога нашега православља.

Ево и један пример чудне доследности назаренске. Једнога овдашњег тридесетогодишњег назарена син довуче девојку. Оцу назарену по вољи је избор синовљев, али вели он: „не смем примити девојку у кућу, јер је то крадена ствар, него нека иде она својој матери натраг и нека стоји дотле, док не стигне женидбена дозвола и не венча се. Девојка, а наравно и ђувелија, морадше отићи девојачкој матери, сиромашној удовици, и стајати тамо све дотле на стану и на храни, док женидбена дозвола није стигла и док се нису венчали. Ђувелија, бојећи се да га драга због тога не изневери а пуница не отера, скинуо беше девојачке дукате с врата, однео оцу своје на чување „ради сваке сигурности“. Отац примио дукате и стрпао у сандук. Дакле девојка је крадена ствар, а дукати нису крадена ствар!

Имена садашњих надаљских назаренских вођа су следећа: Живан Сурдучки, Лазар Петровић, Иван Груић и Ђока Костић. Какав степен „свештенства“ имаде који од њих, нисам могао дознати. Толико сам могао дознати, да назаренство имаде три главна степена „свештенства“: ђаконство, свештенство и епископство. Од споменутих старешина назаренских Лазар Петровић и Живан Сурдучки често путују у верским

стварима; особито Лазар Петровић. Овај последњи беше отпутовао прошле године баш за време жетве на неколико дана. Иначе је од сиромашнијих људи, коме се баш не пресица тако, али жито је дао „на рис“ да се уради, а он отишао некуда на страну у верској ствари „да сеје реч божју“.

Местне старешине бира скупштина „верних“ из свога круга. Обично узимају оне за старешине, на којима примете да имају дара за проповедање и који су иначе безпрекорног моралног живота. О даљем устројству њихових опћина нисам могао ништа дознати. Међу 9 старешина Срба новове-
раца, осим оне тројице које г. Др. Влади-
мир Димитријевић спомиње, т. ј. Милоша Нениног из Лока, Илије Смиљанског из Чуруга и Милана Дунђеровог из Футога, чуо сам да су тој тројици равни по достојанству још ови: Паја Којић из Ст. Врбаса и Лазар Марић из Каћа.

(Наставиће се.)

Школа и народно здравље.

— Драг. Драгојевић —

На наше очи бивају страховити појави, а нико им не тражи узрока и лека. Народ умире, наша гробља су прецупа највише децом, наши момци и девојке очигледно крхљаве; како које поколење све је слабије и болешљивије. Нико не умире од јектике као Срби. Дабогме да је свему томе узрок беспримерна затупаност нашег народа у хигијенским стварима. Више жртвује детету кад умре, него док је живо.

Оваковим речима обележио је наш један паметан Србин и родољуб народни здравствено стање нашег народа. Ове речи мора потписати сваки паметан Србин, који зна у истину „безпримерну затупаност нашег народа у хигијенским стварима“. Тим пре кад зна, да има много т. зв. шарлатана, који немајући ни појма о лекарској науци, варају прост свет и лаковерни народ и лече га разним начином, а то чешће не само да не помаже болеснику, већ може и да му грдно нашкоди, па и смрт да му донесе.

Тако се дешавало, да се је неки од тих шарлатана разгласио, како лечи људе од пијанства. Он је давао таквим да пију

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ракију, у којој је била умочена марама, која је пре тога пуна 24 сата покривала лице каквог мртваца. И доиста многе се пијанице на тај начин „на веки“ излечиле.

Једна жена, кад јој се дете разболело, по наговору неких глупака, давала му је малом кашичицом воде, у којој је био неки мртвац окупан.

Једној жени пак разболе се дете, те кад јој свештеник рече, што га не лечи и доктора не зове, она му одрешито с убеђењем забринуте матере одговори: „О господине, та куд га нисам на жене водила, па не вајди, напоследку сам му и „земичке“ давала, па све узалуд“.

Ето на тај се начин лечи већина нашег особито простог народа, па није чудо, да је број смртних случајева код нашег народа, сарамерно према другим народима највећи.

* * *

У „Лечничком Веснику“, књижевном органу лечника краљевина Хрватске и Славоније, у броју 11. од године 1905. написао је кр. котарски лекар у Иригу г. *Др. Сава Мирковић* чланак о заразним болестима, где се дотиче равнодушности и хладнокрвности нашег простог народа према свакој болести у опће, а нарочито према заразним болестима.

Нашем простом народу су богиње и мресе и шарлах и гушобоља (*Diphtheria*) и срдобоља и колера и тифус и трахома и кашаљ и све друге болести од „Божје воље“, те долазе на народ „ради људског греха“, а човек ту помоћи ништа не може, јер „Бог дао, Бог узео“, „Божја је воља тако била“, „тако му је било суђено“.

Учени доктор говорећи о узроцима и сузбијању заразних болести, износи између осталог и једну врло паметну идеју која се мени ванредно свидела, те која не би смела неопажена остати и код оних фактора, коју би ту идеју и реализовати могли.

Она гласи:

„У учевне књиге пучких школа, нарочито читанке, требало би сврстати

штива с описима појединих заражљивих болести, дифтерије, шкрлета, добраца а и осталих, дакако лако разумљивим начином, како то тражи развој духа детињег. То би требало уважити кр. земаљ. влада при издавању нових учевних књига за пучке учione. Само на тај начин подигло би се знатно познавање прилепчивих болести, а тиме и чување од њих, јер занимљиво по себи штиво, усадило би дубок дојам у душу детињу, који би се наслеђивао у каснијем нараштају. Тако би се пучка просвета ширила, допринело би се успешном лечењу и одбрани од заражљивих болести, а сачувало много дете од болести и смрти“.

Ја сам ову идеју ученог доктора назвао врло паметном из разлога, што знам нешто и из искуства, а и слушао сам и учио сам у мојих врло уважених учитеља и професора, да ко би хтео да препороди човечанство, тај би морао по саветима славних педагога почети с децом. Јесте. Будућност је дечја и васпитање њихово у свим корисним наукама, у овом случају у здравственом погледу, услов је препорођаја, а с тим спојеног и опстанка једног народа. Зна се, да снажни утисци било које науке, усађени у нежну млађану душу дечју, остављају дубока трага и никад се не губе сасвим, него и после многих заблуда и порока лако се пробуде. Човек ће обично онако живети, како у детињству научи. Детиње је доба најзгодније да се у њему сеје семе корисних наука, да би стоструким плодом уродило. Дечја је природа као восак, од којег се разни облици дају правити. Она су као танка стабла, која се дају по вољи савијати. Добро васпитана деца постаће добри родитељи и старешине, који ће својим примером и речју утецати на своје домаће и друге ближње, а преко њих на њихове садашње и будуће домаће и ближње, да се добро свуда рашири и донесе доиста стострука плода. Само једно поколење требало би добро васпитати, оно би после друга поколења само васпитало.

Кад знамо дакле, да је душа дечја лако пријемљива за све што је лепо,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

племенито и корисно; онда ће нам јасно бити, зашто учени доктор војује, да се хигијени посвети особита пажња у школи. Школа треба да води борбу против туберкулозе, пијанства и других болести. Она је и лечнику и свештенику и учитељу најзгодније место за ширење хигијенских принципа за народ.

Пошто се ове 1906. г. најсзбиљније надамо промени школског закона за кумуналне школе у Хрватској и Славонији; то би нам жива жеља била, да се место многих некорисних или мање корисних штива у читанкама унесу штива са описима заразних и других болести, разуме се писана језиком дечјим, лако разумљивим.

Радовали бисмо се кад би и наше највише автономне школске власти прихватиле овај предлог, те у свим вероисповедним школама, како у основним, тако и у средњим школама: гимназијама, вишим девојачким школама, препарандијама, па и у нашем највишем заводу — Богословији, посветиле особиту пажњу народној хигијени, која би у њима добила озбиљне заточнике, и пијонире народног здравља, знајући, да само онај народ, који је умно и телесно здрав, има будућности.

А Др. Сави Мирковићу желимо, да што пре дочека ову своју замисао и остварену.*

О

манастирским рачунима и сувишцима.

Д. Р.

Не само од „Привременог упуства за администрацију рачуноводства и рачунополагања манастира“, што га је саборски одбор на основу одредбе апелаторијалне од 1856. издао 1875. 6. год.; него и много пре тога, погрешно се праве и воде рачуни манастирски.

Погрешно се пак воде с тога, што се благајничка примања уводи као чист приход.

А то је са свим погрешно. Друго је благајничко примање, а друго је прави приход.

* Не би згорег било, да и наши политички листови у место протеривања и којеквих бесмислених чланака и дописа, доносе у сваком броју по нешто из хигијене и других наука.

Уред.

Ја могу имати благајничког примања само 100 К, а правог прихода 1000 К. Имам н. пр. виноград и роди ми у њему 25 хкт. вина. Да то све вино продам по 40 К хектолитар, добио бих за њега 1000 К. Но, ја сам продао само 2·50 хкт. и добио сам 100 К.

По теме, не бих могао казати имам прихода од винограда само 100 К, него 1000 К. Продао сам само 2·50 хкт., а остало ми је у подруму 22·50 хкт. по 40 К, чини 900 К.

А да не продам ништа, него да све добијено вино оставим, не бих сам могао рећи да немам од винограда никаквог прихода, пошто имам у вину 1000 К.

Тако исто стоји и са рачунима манастирским, односно њиховим приходима по досадашњем вођењу њиховом.

Може један манастир имати прихода годишњег 50000 К, а примања благајничког само 30.000 К, и кад исти има издатака 29000 К, не може се казати, да он има само 1000 К сувишка — чистог прихода. И кад се такав износи чист приход, наравно да је лако правити разне вичеве и управитељ се његов сумњичити као лопов, као што се код нас чини, него је исти имао сувишка 21000 К.

А тај се сувишак може састојати у непродатој храни, у неплаћеној аренди, у непродатим дрвима и т. д., и да се све то на крају године продало и у новац претворило, и дуг утерао, изишао би сувишак 21000 К, а не само 1000 К.

У приход се има урачунати све оно, што манастир једне године добије или треба да добије. Н. пр. добио је жита, јечма, зоби, кукуруза, вике, проје, грашка, пасуља, кромпира у вредности 30000 К, но, он није све то продао и уновчио, него је само 10000 К уновчио, остало је остало у магазину, а за аренду је имао добити 1000 К, а он је добио само 200 К, остало је остало на дугу.

У манастирски приход не може се узети све оно што се добије за продату храну или аренду, пошто од продате хране и добијене аренде има хране од прошле године, односно старог дуга.

У расход пак има се не само узети

издат новац, него и све оно, што се у кући потроши, односно изда млађима као депутат, погоре, поједе и поније, посеје итд.

Манастир н. пр. има 5 бироша и плаћа им укупно у новцу 1000 К. годишње, а уз то им даје у депутату, — у храни, дрвима, вину и т. д. — 1400 К, и тако не ће се моћи рећи, да он плаћа поменутих бирошима само 1000 К, него 2400 К.

И кад се у приход стави све оно, што манастир добије и треба да добије у једној години, а у расход све оно што изда и потроши, а не само новац, тек онда кад се расход од прихода одбије, излази прави чист приход односно сувишак.

У стање пак манастирско, има се ставити све што манастир на крају једне године има у непродатој храни, пићу, дрвима, на дугу, ил што је дужан и т. д. и кад се то годишње стање сравни са прошлогодишњим, види се у колико је веће.

И то умножење стања мора износити онолико исто, за колико је сувишак од прихода већи од расхода. У томе се огледа и види прави сувишак, а подједно и исправност рачуна.

Да се до овога дође, мора се у благаянички дневник заводити све оно, што се прими новца и што се изла.

У другу књигу има се заводити све оно што манастир има за што да прими и што је добио, и да се то може тачно водити, мора се за сваку рубрику одредити извештај број листова, те назначи се од чега се што-шта прими и на што ти издаје.

Н. пр. за рубрику: *земља*, ставиће на месту *код жита*, добијено на оволико и оволико ланаца оволико мтц., мтц. по оволико, *зоби* толико и толико и по то, а тако исто и код других производа. Где је и на што је од тога што-шта издато или продато, а колико је заостало, то ће се видети у дотичним рубрикама.

Н. пр. добијено је 1000 мтц. жита, од тога је продато 500 мтц. и добијена је свота уведена у благаяничком дневнику, 50 мтц. посејано је и то дође у рубрику *земља*, поједено у кући 40 мтц. и то дође у рубрику *кућа-кујна*, 60 мтц. издато депутат млађима, и то дође у рубрику *млађи*,

а заосталих 350 мтц. дође у стање 31. Децембра те и те године.

У издавање пак има се уводити не само што се изда у готовом, него и у храни и другим викувалијама, па и што се поједе у кући.

И кад се тако рачуни воде, а осим тога и шта је шта остало — стање —, а тако исто и шта је прошле године на крају заостало; мора изићи рачун чист, и на филир сазнати прави сувишак ако га је било, односно стање дуга.

Да се види погрешност досадашњег вођења манастирских рачуна, навешћемо за пример манастир Гргетег.

По рачунима имао је мап. Гргетег на крају 1905. сувишка само 5422 К 40 ф коју је своту унео у фондове.

По њима је имао прихода у 1905 г. 77.280 К 77 ф. а расхода 71 858 К 37 ф.

Но, то не стоји. А не стоји с тога, што је на крају 1905. заостало у вину 188 хкт., ракије 87, жита 1019 мтц., јечма 131, зоби 382, кукуруза 1027, граорике 67, грашка 28, сена и вике 170 возова, сламе 100, волова за орање 65, пољске марве 63, свиња 91, оваца 145, коња 15, пигаља 7050 комада, препа 61.600.

И да се од те своте продало онолико, колико се могло продати, заиста би сувишак много већи изгледао, а да се није продало онолико од хране колико се продало, него да се оставило, могао је назови приход још много мањи изићи, па и никакав, у ком би се случају могло „на-роду“ довикнути, како богати Гргетег није већи сувишак показао од 100—200 К, и то поред свег тога, што Гргетег има, у државним обвезницама и новчаним заводима улога и на дугу у износу од 76.750 К 64 филира.

У рачунима н. пр. износи приход од земље и аренде 52 611 К, т. ј. толико је примљено и то већином за продату храну заосталу од 1904. и само нешто од 1905. пошто је од те године већином остала непродата у магазину, дотичим је приход од земље и аренде те године по напред на-шем излагању износио 101.012 К.

Из овог се дакле јасно види, да досадашњи начин вођења рачуна манастирских

није добар, јер се из њега види само примање и издавање, те се заостатак наводи као приходеки сувишак, што у истини није, него је сувишак благајнички, а то је са свим нешто друго од чистог прихода.

У поменутом се рачуну подједно наводи и покретно стање манастирске имовине, и кад се већ износи поменути тобожњи чист приход, треба подједно изнети и покретно стање манастирско, јер онда би се видело, да један манастир може показати само 100—200 К сувишка, а у покретном имовном стању манастирском да има 20—30000 К.

Ми се чудимо, да данашњи саборски одбор поред надзорника црквено-народних добара, а и поред ревизора, који као бивши трговац и свој господар мора знати, како се изналази чист приход годишњи, и разлику између благајничког сувишка и чистог сувишка, може да трпи да се тако погрешно воде манастирски рачуни.

А и сами његови чланови нису баш невјеже у вођењу рачуна, односно у њиховом прављењу, а особито г. др. Жарко Миладиновића, који је показао свој ексцелентни дар у прављењу рачуна, те су могли увидети њихову погрешност.

И кад би се манастирски рачуни водили по напред изложеном нашем предлогу; тек тада би се видело колики приход наши манастири избацују, те се не би могло „народу“ по сувачама и новинама говорити, како се по манастирима краде и арчи.

Доле дакле с досадашњим погрешним вођењем манастирских рачуна!

Извештај

о седници арх. епарх. конзисторије држаној у Карловцима 17. (30.) Новембра 1905. г. под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина *Георгија*, срп. Патријарха.

Узето је на знање: рукоположење јерођакона о. Геннадја Бугарског за презвитера, Владимира Максимовића, сундента-професора на срп. правосл. богословском училишту у Карловцима за ђакон а потом за презвитера; затим рукоположење јерођакона о. Саве Марића за презвитера, а монаха о. Леонтија Степановића за јерођакона. — Извештава се кр. зем. влада, одео за богоштовје и наставу поводом њеног учита, да су аналогно поступку код римокат. учи-

теља и учитељца и учитељи Срби православне вере, ил други учитељи дужни замењивати у веро-науци православне вере, ако су вероучитељи бољешћу или службом спречени. — За члана испитне комисије за учитељску службу на нижим пучким школама у Осеку за трогодиште од 1906. до 1908. као изасланика ове конзисторије и испитача за прав. науку вере предлаже се кр. зем. влади протојереј Лазар Богдановић, парох у Осеку. — Одбија се молба архимандрита Г. М. настојатеља у К. за продужење рока од месец дана ради састава ман. рачуна, будући да је ова конзисторија с одобрењем узела на знање решење админ. одбора о изашиљању комисије у тој ствари на трошак тога настојатеља. — Потврђује се избор јереја В. Ј. админ. парохије у Л. за пароха на истој парохији. — Извешћује се кр. кот. суд у Земуну поводом његовог унита, да је по канонима наше православне цркве запрека за склапање законитог брака особе једне са пасторком свога оца, а ћерком мађије своје апсолутна. — Услед замолбе кр. кот. области у Шиду упућују се парох. звања у М. и И. дао по истој кот. области затражене изватке пописа младића, рођених 1887. и ректифицирање пописа рођених год. 1885. и 1886. у року од 14 дана истој области уступе. — На упражњену парохију у М. поставља се за администратора П. П. сврш. богослов, дочиш се молба другог компетента И. А. админ. парохије у М. одбија. — Позива се јереј Ј. Ч. парох у М. и кр. кот. суд у М., да саопће овој конзисторији резултат у казненој парници истога пароха против И. Б. из М., ради финалисања против дотичнога пароха поведене, а до свршетка те казн. расправе *in suspensio* стављене, дисциплинарне истраге. — Будући да је рок едикту за несталим јеромонахом ман. Б. Ј. Ч. истекао, то се позива јеромонахом ман. Б. Ј. Ч. истекло, то се позива овоконзисторијални фишкар др. Гига Авакумовић да против поменутог јеромонаха фишкарну тужбу поднесе. — Упућује се П. Ј. сврш. богослов из З. да се са својом молбом за нострификацију апсолуторне сведоцбе богословског училишта у Задру обрати на Високопреосвећеног господина епископа др. Милаша, будући да ова конзисторија сматра Високопреосвећеног господина епископа као врховног патрона истог училишта, јединим компетентним за замољену ректификацију апсолуторне сведоцбе у том смислу, да се по богословском училишту у Карловцима дефинитивно добивене оцене накнадно и у апсолуторну сведоцбу срп. правосл. богословског училишта у Задру унесу. — У бракоразводним парницама донесено је 46 одлука. — Одлучено је, да се ова конзисторија при прослави 50 годишњице свештеничке службе Његове Светости срп. патријарха Георгија придружи архид. админ. одбору и на дан св. оца Николаја, у знак захвалности и признања привржености, корпоративно преда са потписима чланова конзисторије и осталих епархијских одсека споменуцу Његовој Светости и да му се тога дана поклоне сви чланови ове конзисторије, те је за састав исте адресе изабран окр. протопрезвитер карловачки г. Јован Јерemiћ. Уједно се позива архид. школски одбор, будући да се не ће

скоро у седницу састати, да и он у тој ствари своје ставове и решење донесе, те да и чланови истога одсека тога дана лично дођу Његовој Светости и са осталим члановима архид. конвисторије и архид. админ. одбора предстану и предаду уз честитку и својеручно потписану адресу.

Извештај

о седници архид. епарх. конвисторије, држаној у Карловцима 20. децембра 1905. (2. јануара 1906.) год. под председништвом Његове светости преузвишеног господина *Георгија*, срп. Патријарха.

Узето је на знање извештај Његове Светости, да је поводом 50-то годишњице своје свештеничке службе, а у знак признања и ревностног и савесног свештеничког рада одликовао чином почасног протојереја свештенике: јереја Младена Ђирића, пароха из Дописина; јереја Косту Змејановића, пароха у Грку; јереја Миливоја Милошевића, пароха у Шиду. Црвеним појасом јереје: Драгутина Протића, пароха у Боботи; Миливоја Петровића, пароха у Негославцима; Симеона Араничког, пароха у Ст. Пазуви; Душана Магаршевића, пароха у Даљу; Младена Бекића, пароха у Лаћарку; Светозара Марковића, пароха у Огару; Атанасија Тошића, пароха у Бежанију; Дана (Луку) Мишића, пароха у Пригу; Јована Маринковића, пароха у Ашањи. — Узето је знање постављање протосињела Данила Пантелића, досадањег привр. управитеља ман. Привине Главе за управитеља ман. Гргетега; јеромонаха Давила Брзаковића досадањег привр. управитеља ман. Раковца за привременог управитеља ман. Привине Главе, те јеромонаха Никанора Чалашевића, досадањег намесника ман. Хопова за привр. управитеља ман. Раковца. — Узет је на знање постриг у чин мале схимне протојереја и бившег пароха пештанског дра Владимира Димитријевића, који је са чином протосињела примљен за придворног калуђера, те му је поверена управа богословског семинара у Карловцима. — Узето је на знање произвађање за протојереје јереја Саве Теодоровића, професора-катихете на земунској кр. реалној гимназији и јереја Лазара Богдановића пароха у Осеку. — Узето је на знање рукоположење монаха Вел. Ремете Кирила Секулића, монаха ман. Раковца Дамаскина Борјановића, те монаха ман. Мале Ремете Лукијана Младеновића за јерођакона а јерођакона ман. Гргетега Виктора Љубичића и јерођакона ман. Раковца Митрофана Видаковића за презвитере-јеромонахе. — Високо кр. уг. министарство богоштовља и јавне наставе извештава, како се имају иставити сведочења сиромаштва у погледу поднашања молбе ради државне припомоћи појединих свештеника и свештеничких удовица. — За испитача за науку вере при испитима за учитељско оспособљење у учитељској школи у Осеку за трогодиште т. ј. за године 1906—1908. предлаже се накнадно високој кр. зем. влади професор и катихета јереј Александар Живановић. — Узет је на знање једногласан избор јереја Јована Јаноше-

вића, личног парох. помоћника у Крчедину за пароха у Беркасову. — Припуштају се избору пароха на упражњену парохију у Крушедолу-Шатринцима јереји Душан Отлокан, админ. парохије у Мал. Радинцима и Драгутин Драгојевић, админ. парох у Крушедолу. — Позивају се сва окр. протопрезв. звања, да у што краћем року, а најдуже за 20 дана овој конвисторији поднесу исказе о стању срп. православне парохије и подручних свештеника у сврху припослања кр. статистичком уреду у Зегребу. — Спроводи се кр. зем. влади с препоруком молба да *veniam aetatis* С. Ђ. сврш. богослова који је додељен за личног парох. помоћника у В. — Дозвољава се јереју Н. П. пароху у П., да може ради увреде части поднети против Ђ. Н. казн. пријаву. — За администратора парохије у Осеку на место досадањег систем. парох. помоћника Димитрија Јанковића, који се као војнички душобрижник на допусту налази, постављен је сврш. богослов и епарх. подбележник у Темишвару Јован Николић. — Услед утока Н. Ч. и др. из Б. против овоконвисторијалне одлуке којом је избор јер. С. П. админ. парохије у Ш. за пароха у Б. потврђен, обуставља се до решења тога утока извршење горње одлуке, те се за то време поставља за привр. админ. парохије у Б. јереј Б. И. досадањи администратор парохије у В. а администрација се парохије у В. поверава братству ман. В. Р., дочим се досадањи администратор парохије у Б. јеромонах П. Р. од досадање дужности разрешује и поставља на администрацију места системизованог парох. помоћника у О. — Одобрава се креирање нове парохије VI. разреда при цркви св. Петра и Павла у Карловцима те се на исту парохију и стечај до 15. јан. по стар. календ. 1906. расписује, а до попуњења истог места сталним парохом поставља се за администратора окр. протопрезв. карловачки Јован Јеремић. — За администратора парохије у В. поставља се Ј. П. сврш. богослов из Ј. — У бракоразводним парницама донесено је 49 одлука и 2 осуде, којима је брак коначно разведен.

Извештај

о сједници Епарх. Конвисторије горњо карловачке одржаној дана 15. (28.) децембра 1905. у Плашком под председништвом Његова Високопреосвештества Г. Епископа Дијецезана Г. *Михаила*.

Игуман о. М. В. полаже заклетву на чланство Епарх. Конвисторије. — Узети су на знање извештаји пароха у Г. Гл. и Ог. о прослављању св. Саве и о том обавијештен протопрезвитер И. М. у О. — Наложено по ново проти Н. Е. у Г. и ј. Г. Ж. у Б., да позову свједоке Ђ. В. и Ђ. Ц., те да положи већ једном понуђену присегу у истражном предмету ј. Р. Л. у Сл. п. и Р. М. и др. из Сл. п. — Тужба конв. фишкала против ј. М. О. у Д., уступљена истом на одговор. — Наложено ј. М. М. у Ј., да изда свједочењу М. Р. о обављеним наповиједима. — Тужба председништва ц. о. у Д. против ј. М. О. у Д., дата истом на изјашњење. — Позван пред сједницу

Еп. Конзисторије ј. М. В. у Љ. — Пријава парох. звања у П. против кр. кот. области у О., што није иста област подузела никаквих корака, да се крсти дијете назарена Н. Р. у П., уступљена кр. зем. влади на брзо званичење. — Тужба Д. Е. у Д. против ј. М. О. у Д., дата истом на изјашњење. — Пријава П. В. у Ј. против парох. звања у Ј., уступљена водитељу истог звања на изјашњење. — Молба Д. К. из Н. Винодола за прелаз у правослађе, уступљена на сходно званичење парох. звања на Р. (Ф.) — Протопрезвитеру Н. Е. у Г., обређени трошковник што је ишао у М. Г. освећивати цркву. — Узета на знање примопредаја парохије у С. са ј. Ј. Р. на ј. Н. Р., оvd. повјеренику ј. Г. В. у П. с. л. обређен трошковник. — Тужба предједничства ц. о. у П. против ј. Р. П. у П., уступљена истом на изјашњење. — Узета на знање молба Еп. Адм. Одбора у Пл., да се јером. о. М. М. не поставља никад на администрацију које парохије. — Тужба Ј. Ч. и др. из М. против ј. Н. Ж. у М. уступљена истом на изјашњење. — Зајерено ј. М. Г. у П. што је обишао своју претпостављену власт. — Пријава Д. и Ј. П. против ј. Ј. Д. у Р. уступљена истом на изјашњење, а на сходно званичење сам предмет. — Наложено парох. звању у Л., да изда без изговора крсне листове С. и Д. Х. у Пр. — Зајерено ј. А. О. у Бр. п., што је обишао своју претпостављену власт. — Јереј Р. Л. у Сл. п. позван пред сједницу епарх. Конзисторије. — С. Л. и др. из П. туже ј. М. Л. у П., који је позван, да се изјасни. — Тужба Ђ. К. против проте М. С. у К. у предмету неиздавања свједоштва о безбрачности, уступљена истом на изјашњење. — Тужба жупног уреда у Д. против парох. звања у У. уступљена ј. М. П. у Ј. на изјашњење. — Уважена молба ј. А. М. у Б., да га може у катихизирању замијенити учитељ, с тим, да је ј. А. М. свакако одговоран за усјех. — Достављена питања о назаренима ј. Др. В. Д. у Б.-П. свештеницима, гдје имаде назарена и то П. и Т. — Позвано парох. звање у Т. на поправак матица. — Повраћене молбе некојих свештеника за потпору из зем. средстава, јер су за 1905. год. закасниле. — Парохија у Св. дата у администрацију ј. Љ. Б., адм. парох. у М., а истом ј. Љ. В. у извредну адм. и парохију у Г., досадањем адм. парохија у Св. и Г. јером. о. Ј. Н. дата експонирана капеланија у Ж., парохија у М., дата у извредно опслуживање ј. М. В. у О. — Припуштен у кандидацију на парохију у Вр. једини компетент адм. там. парохије ј. Ј. К. и одређен дан избора. — Припуштени у кандидацију на парох. у Б. ј. Г. Ж., тамошњи адм., ј. Н. М. парох у Ст., није припуштен ј. В. С. у Ст. с., подједно је одређен дан избора. — На парохију у Св. у кандидацију није припуштен ни један од компетентата и то ј. Ј. Ж. у П. Љ., ј. Н. С. у Ч. и ј. В. С. у Ст. с. и о том обавијештена цркв. општина. — Потврђен за парох. у Т. ј. Ј. М., оvd. повјеренику И. М. у В. обређен трошковник. — У кандидацију на парохију у Ч. припуштен ј. Н. С. у Ч. и ј. В. С. у Ст. с., одређен дан избора. — Исказ одсељеника из ове дијецезе у Босну, циркулиран пограничном

свештенству. — Умољена кр. зем. влада, да вјероучитељ у О. ј. Ј. Ј. буде у status-у учитеља више грађ. школе. — Упитава кр. кот. област у Дв., какова је владања М. З. у Т. и је ли судбено кажњен. — Припуштен у кандидацију на парохију у Сл. једини компетент ј. Ј. М. у Сл., одређен дан избора. — Одредбе пр. г. бана краљ. Хрватске, Славоније и Далмације за што брже и тачније побирање парохија, саопштено свему парох. свештенству. — Наложено проти Ст. М. у К., да извиди, за што нема у Ч. ваншколске младежи. — Извјештаји појединих окружних протопрезвитера о обављеном испиту са ваншколском младежи и о усјеху истога, дати су на реферату члану ј. Н. Р. у С. — Саопштено архиепископу Тихону у Сан-Франциску, да је ј. С. В. одно одавде само „отпуну грамату“. — Послан крсни лист Д. Ј. из Ш. добро-босанској митрополији. — Изјашњење ј. Св. Г. у Бр. на тужбу Ђ. Д. у Б. узето на знање. — Дати су на реферату по ново прегледи парохија протопрезвитерата личног, кореничког и коштајничког. — На основу немарности истакнуте у прегледу парох. у М. и других неко ректности (у истом прегледу) позван је пред сједницу Еп. Конзисторије ј. Д. Ш. у М. — Умољена кр. зем. влада да допита награду катихети проти С. К. на Р. (Ф.) на кр. наутичкој школи у Б. — Изјашњење ј. Ј. М. из Т. на тужбу М. Л. у Т. у предмету сарање дјетета М. Л.-е. узето на знање и упућен ј. Ј. М., да истог М. Л. тужи суду на основу наредбе ц. кр. хрв. сл. намјесничства од 10. VII. 1860. бр. 11724. — Припуштен у кандидацију на парохију у Ш. К. ј. Ј. М. у В. и одређен дан избора. — Умољена кр. зем. влада да остави од сес. оштете ј. М. М. у Ј. 60 К ради исплате повјереничких трошкова. — Поново умољена кр. зем. влада за премештај учитеља И. К. у Р. — Умољена кр. зем. влада, да својим путем и начином достави парох. звање у Пл. смртни лист Р. В. из Ј. — Умољена кр. зем. влада за подвоз катихети у школи у Ц. — Јављено епарх. Конзисторији у Пакрацу да је крсни лист М. Ђ. послало парох. звање у Ј. директно оном у В. П. — Умољена кр. зем. влада, да дозволи катихети у Љ. радити с дјецом нећелно два пута, а сваки пут по 2 часа. — Намјештен за капелана у Г. Г. ј. Ј. К. — Ријешено је 21 комад бракоразводних парница.

О овој сједници ријешено је свега 119 комада.

Извјештај

о ванредној сједници Епарх. Конзисторије горњокарловачке одржаној 18. (31.) јануара 1906. у Плашком под предједничством Његова Високопреосвештенства Г. Епископа Дијецезана
Г. *Михаила*.

Суспендиран ј. М. О. у Д., парохија у Д. дата у администрацију ј. Ј. М. у С. уз половицу законитих берива. Поново позван пред сједницу Конзисторије ј. М. Г. у М. Г. под претњом суспензије. — Позван сврш. богослов у Р. катихета у Г. на рукоположење.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Дат писмени „укор“ ј. П. О. у Д. (л.) ради немарности у званичењу. — Узет на знање извештај о стању цркве и народа, те о рада пастирском ј. С. В. у М—Ра у Америци. — Дат „укор“ ј. П. В. у Х. ради лова, осуђен на снашање истражних трошкова; други наводи тужба М. Ш. и др. из Х. као неистинити забачени. — Узета на знање примо предаја парохије у Вл. са ј. Г. Ж. на ј. В. Ж., обређен трошковник оvd. повјеренику протопрезвитеру Н. Е. у Г.; парох звању у Вл. налажено, да набави неке предмете потребне за парох. звање. — Узета на знање примо-предаје парохија у Б. са ј. В. Ж. на јер. Ј. Д. у К. оvd. повјеренику С. М. обређен трошковник на рачун ј. Ј. Д. — Узето на знање изјашњење протопрезвитера М. С. у К. у предмету неизданог увјерења слободног стана Ђ. К. у Ђ. — Позван ј. С. О. у О., да јави, је ли доконтчао парницу с К. М. — Тужба Н. И. из Ср. г. против ј. А. М. у Ср. г. дата истом на изјашњење. — Изјашњење ј. Р. Л. у Сл. п. на тужбу М. В. узето на знање, и упућен ј. Р. Л., да тужитеља тужи грађ. суду ради клевете. — Именован је повјереником овдашњим при оспособљавању учитеља нижих пучких школа у Петрињи протопрезвитер Ст. М. у К., а испитачем из вјеронаука ј. Ј. В. катихета у П. — Обређен трошковник протопрезвитеру Н. Е. у Г., што је освећивао цркву у В. Г. — Пријава ј. Ј. М. у С. против ј. М. О. у Д. дата истом на изјашњење. — Узето на знање ј. Д. К. у К. ради непосредног обраћања у једном случају на кр. зем. владу. — Позван ј. В. Ђ. у Ј., да се писмено овамо обрати ради неуредних проефора. — Обавијештени ц. о. у О., да на тамошњу парохију нико није компетовао. — Узет на знање распоред Богослужења у парох. у Х. за вријеме болести там. пароха ј. П. В., уједно позвано протопрезвитерско звање у Г., да одреди кога и за катихизирање. — Дат допуст ј. С. Ј. за прелаз у Америку и умољен Саб. Одбор, да и тамо исти јереј може уживати своју мировину. — Писано кр. кот. области у С., да сходно поступа при накнадном увањању једног случаја крштеног у матице и о том обавијештено парох. звање у В. — Узета на знања примо-предаја парохије у С. са ј. Н. Р. на ј. Ј. Р. — Одрјешен од оптужбе ј. Р. Л. у Сл. п. и упућен да тужитеље Р. М. и др. тужи грађ. суду; оvd. повјереницима проти Н. Е. у Г. и ј. Г. Ж. у Б. обређени трошкови на рачун тужитеља. — Изјашњење ј. Р. П. у П. на тужбу В. Б. у П. узето на знање. — Позван ј. Р. П. у П., да даде мнијење и предлог, како би војници могли долазити односно имати св. литургију. — Тужба П. Ј. и др. против ј. Н. Ж. у М. дата истом на изјашњење. — Тужба Н. П. у Г. против протојереја М. М. у Г. дата истом на изјашњење. — Умољена кр. зем. влада за подвоз катихети у школи у С., а позван ј. Н. С. у Ч., да не прекине катихизирање. — Пријава ј. С. С. у Б. против учитеља Р. у Б. уступљена кр. зем. влади на званичење. — Тужба Д. М. из К. против там. ц. о. у предмету издавања цркв. столова, уступљена ц. о. председнику у К. на изјашњење. — Ј. Н. Р. у С. лишен пошења црвеног појаса. — Изјашњење ј. М. М. у

Ј. у предмету наведеног неиздавања свједочења о обављеним наповиједима М. Р. уступљено кр. зем. влади на увид с тим, да је ј. М. М. у Ј. у овом предмету коректно поступао. — Позвана ц. о. у Ј., да поднесе нацрт иконостаса, како би се могао учинити распоред икона. — Позвана ц. о. у Ч., да прегледа по стручњаку фил. цркву у М. П., да ли се још у њој може служити. — Позван Д. Е. у Д., да пошаље предујма 100 К за вођење истраге против ј. М. О. у Д. — Ријешено је 12 бракоразводних парница. — Осим тога ријешено је још 19 комада мање важности.

Извештај

о раду седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 9. (22) фебруара 1906. године под председништвом Његовог Високо-преосвећенства г. *Лукијана Богдановића* епископа будимског.

Узима се тугом на знање смрт Гаврила Бољарића окр. протопрезвитера мохачког и услед тога учињено президијално расположење, да се парохија мохачка поверава јермонаху Спиридону Спасићу у администрацију, а да се администрација протопрезвитерата не ће никоме поверити, пошто ће се место окр. протопрезвитера набрзо попунити, чега ради се расписује стечај. — Уступа се молба свешт. уд. Рахиле Мађаровић из Арада епарх. конз. темишварској ради доставе молитељици, која има молбу своју правилно иструнесати и поново путем ове конзисторије министарству поднети. — Известиће се јм. Спиридон Спасић, да му министарство државну припомоћ није даровало. — Поново ће се умољити министарство богочасти и јавне наставе, да ј. Петру Весину конгруу у течај стави, и ако је он само администратор парохије. — Узето је на знање президијално публиковање отписа надлежног министра о стављању у течај конгруе подручним свештеницима за прву половину ове године. — Према исправци надлежног министра исправиће се односна наредба о баптистима. — Публиковаће се пресуда МЦ Савета, којом је овдашња пресуда у бракоразводној парници Павла Богдановића против Марије Терезије рођ. Шолауер потврђена. — Узето је на знање президијално публиковање одлуке саборског одбора, којом је припомоћ из јерархијског фонда неким свештеницима у течај стављена. — Умолиће се саборски одбор, да издавање припомоћи из јерархијског фонда ј. Петру Павловићу као администратору чипске парохије са 1. јануаром о. г. обустави, односно јереју Јовану Пачарицу у течај стави. — Известиће се ј. Св. Бољарић, да му саборски одбор није поделно припомоћ на лечење. — Публиковаће се подручним парохијским звањима и управи манастира Грабовца, да је протођакон Ђорђе Звеквић престао бити чланом православне цркве и да је брисан из клира надлежне му епархије. — Поново ће се пожурити црквена општина у Пешти, да поднесе овамо извештај о томе, је ли Антонија Максимовић парохијанка пентанска. — Узето је на

знање през. расположење, којим је поджупанско звање барањске жупаније извештено, да случај венчања Ане Шаркези у црквеним матицама оних парохија, које се у Барањи налазе, није убележено. — Узет је на знање прелаз из римокатоличке у православу веру Марије Кришко из Сечуја и Георгија Паунића из Данчуга. — Узето је на знање изјашњење ј. Димитрија Рајића у Ст. Београду у ствари једнога укупа. — Упућен је јереј Петар Весин у Дуна Сечују и Рада Сигетлија из Херцег Суљоша, да се ради исправка матице имају обратити на министарство богочасти и јавне наставе. — Издата је на фишкарно мњење бракоразводна молба Софије Берић против Николe Шимуновић. — Узет је на знање извештај духовника вацке казнице о раду свом у 1905. години с тим, да за предавање има популарније и лако схватљиве теме бирати и уједно је пожурен духовник казнице у Илави, да овопредметни свој извештај за прошлу годину што пре поднесе. — Узето је на знање през. расположење, којим је оболелом протојереју Радославу Андрићу пристављен лични помоћник, а подједним је исти протојереј упућен, да се за другог помоћника сам постара, пошто му се садашњи због велике оскудице у свештенству не може даље оставити, но само до краја ускршњих празника. — Услед извештаја ј. Св. Бољарића, да је задравио, остављена му је до конца текуће школске године катихизација прав. ђака у Печују, Капошвару и Боњхаду. — Поднеће се на надлежно решење саборском одбору молба свешт. удовице Матановићке из Батосека. — Узета је на знање уплата протојереја Ђорђа Голуба приноса од 20 круна у епарх. фонд поводом тим, што је за протојереја произведен. — Узето је на знање през. подарење сведоџаба млађим свештеницима у ствари војено обвезности. — Узето је на знање през. расположење, којим је администрација литобске парохије ј. Славку Николићу поверена. — Узето је на знање публиковање две коначно довршене бракоразводне парнице. — Молба мочачке црквене општине, да се протопр. витеру додели капелан, као беспредметна стављена је међу списе. — Расписаће се стечај ради сталног попуњења парохијског места IV. разреда у Шиклушу. — Одређен је избор пароха у Мађар Боји и за повереника ове конзисторије изаслан је ј. Стеван Михаљчић. — Одређен је избор пароха у Вемену, и за повереника ове конзисторије изаслан је игуман Адријан Ставишић. — Узето је на знање повлачење молбе ј. Максима Вујића, којом конкупује на пештанску парохију; сви остали компетенти на ову парохију принуђени су избору; за овоконзисторијалног повереника одређен је Велимир Недељковић окр. протопрезвитер будимски. — Није уважена молба јм. Лукијана Михајловића адм. у Вемену, да се парохија стално не попуни. — Усвојен је извештај конз. бележника о раду ове конзисторије од последње епарх. скуштине до данас и поднеће се епарх. скуштини. — Расписан је стечај ради попуњења места конз. одвешника.

ЛИСТАК.

Вести.

Рођен дан Његове Светости. У понедеоник 13. о. м. ступила је Његова Светост Преузвишени Г. српски Патријарх *Георгије* у 77. годину свога живота.

Том приликом су честитали Његовој Светости лично Високопреосвећена Г. Г. Епископи Гаврило Змејановић, Лукијан Богдановић и Митрофан Шивић, предстојници и преставници свију просветних завода и установа из места, месно свештенство, градског поглаварства, кр. котарског суда, народно-црквених автономних власти, и многи лични пријатељи и поштоваоци из места и са стране.

Уз то је Његова Светост добила врло много телеграфских поздрава са стране од високих личности и својих пријатеља и поштовалаца.

Тог је дана приређена у двору сјајна тафла, на којој су учествовали преко 40 званица и дворјана.

Кад је дошао ред здравицама, устала је Његова Светост, те је у својој здравици наспоменуо, како је данашњим даном навршио милошћу Божјом 76 година и ступа у 77. годину. Ја се — рече — не противим и Вашим жељама, и свију оних, који су му при данашњем своме честитању пожелели, да у здрављу дочекам и 78. годину, и ја Вам се на честитци искрено захваљујем, и верујем у милост Божју, да ће се та Ваша жеља и испунити.

Истина, наш народ сматра 77. годину за неминовну годину, јер вели „две седмице, то су две косе, које носе“, и мој је отац умро навршивши 77 година и 3 дана; но, ја тврдо верујем у Бога, да баш не морају увек две седмице косити, те кад је и Ваша и моја жеља да се та народна над-а мном не испуни, него она друга народна, која вели: „кога не однесу две седмице, однеће две осмице“, то дај Боже, да и до године овако скупа дочекамо и прославимо и моју 78. годишњицу.

И у то име, подижем чашу у славу Божју са жељом да улиша и Вашу и моју жељу и молитву.

Протојереј и парох шидски одноји својим громким гласом: „Услиши Господи желанија наша...“

У име присутних гостију и званица устао је Високопреосвећени Госп. Епископ вршачки *Гаврило*, те је у својој здравици рекао, како смо сви ми, који смо за овом софром благодарни Богу, што је Вашу Светост десница његова одржала у потпуном здрављу и телесном и душевном, а с нама се — рече — радују и хиљадама хиљада српских синова и кћери.

Велика се — рече — благодат Божја показивала одавно над Вашом Светости, која се обично излива над онима, који су своје родитеље љубили. Па она се показала и показује у годинама старости Ваше Светости, и то дубоке старости, у којој се Ваша Светост налазите, и у којој по тврдњи филозофа почиње природан процес да ради, те да жиле почињу да малаксавају, да срце и мисао отупе, те не знају више ни оценити, шта је добро, шта је зло.

Па како смо — рече — ми сретни, да Вашу Светост видимо у кругу нашем у кречком телесном и душевном здрављу, и како Ваше срце живахно бије и осећа и како је родољубиво спрема српског народа, ког је промисао Божји одредио да га води лепшем животу и будућности, и како сте Ваша Светост и појединцима, а и српском народу много добра учинили, а српски народ није неблагодаран народ, и ја бих могао рећи, да нема ни једног члана у Српству, који није благодаран на добротинствима што их је Ваша Светост учинила српском народу и нашој цркви, и ако није та оданост довољно исказана од појединаца, ја Вам је изричем у име своје и своје сабраће, Ваших синова духовних захвално благодарних и молим Вашу Светост да нам не ускратите Вашу очинску милост и у будуће, и да нам останете и надаље добар отац и саветник, а ми ћемо гајити и на даље спрема Ваше Светости дужну љубав и поштовање.

У то име желимо Вашој Светости живота и здравља.

После тога наздрвила је Његова Светост у здравље присутних својих гостију, и оних који су му писмено и телеграфски честитали 77-годишњицу.

Римокатолички месни жупник пречасни г. Вилим Бич, наздрвио је Његовој Светости у име своје и својих жупљана са жељом да га свемилостиви уздржи још много година у животу и повољном здрављу.

Његова Светост наздрвила је преставницима и сарадницима на просветном пољу; народном посланику за град Карловце високоученом г. др. Лази Секулићу; градоначеонику г. Душану Милићу; свештенству оба реда; преставницима суда и одветничком staleжу.

Г. др. Секулић захвалио се у име своје, градоначеоника и градског заступства, напоменувши, како је настојавањем Његове Светости у згодан час, постигнуто то, да се је из земаљских прихода одредила припомоћ од 30.000 К за регулисање потока, за чим су Карловчани одавно тежили, и што није могао испословати ни покојни пресветли г. Дане Сланковић као ово-котарски народни посланик.

Даље је напоменуо, како ће се скорим испунити и друга жеља карловачка, да дођу једном до достојног школског здања.

А као први автономни чиновник, напоменуо је, како је Његова Светост највећи браниоц и поштоваоц народно-црквене автономije, и како он једнаком љубављу љуби све њене чиновнике, због чега му он у име своје и њих и честита данашњу славу.

За тим се повукло у споредне собе на кафу и пушење, те су се гости задовољни разишли око 5 сахати.

Седнице автономних власти. За 20. о. м. савзата је седница арх. административног одбора, а за 21. конзисторија.

Штрајк богословских семинариста. Поред осталих штрајкова, није чудо што су и бог. семинаристе њих 49 — а свега их има 50 — 13. о. м. изјутра напустили семинар и разишли се по Карловцима.

Не ћемо за сада до свршетка престојеће истраге ништа говорити о томе, шта је био повод штрајку, и како су се и зашто су 14. о. м. сви до једног повратили у семинар.

Не можемо пак а да не упозоримо наше читаоце само на ту околност, да је у „Застава“ бр. 44., која је штампана 13., у допису из Карловаца од 11. о. м. јављено, да су сви до једног напустили семинар, дочим га они напустише тек 13. из јутра, дакле на сам рођен дан свога добротвора, и они му својим штрајком први честиташе!

Паметном је и ово доста.

Истрагу ће обавити Високопреосвећени Г. Епископ Гаврило Змејановић.

Како Румуни раде, а како ми! Конференција делегата у погледу креирања нове румунске Епис-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

копије са седиштем у Темишвару, састала се у Епископском двору у Араду под председништвом митрополита Јована I. Папа. Учествовали су у њојзи: Јосиф Гал, члан великашког дома, Филарет Муста, архимандрит, Аугустин Хамза, архимандрит и Илија Траила управитељ новчаног завода.

А ми? Нама је много 6 епископија, те да је било до наше воље, не би их данас било више од 2—3, јер кад их не би било више, остало би за „народ“ више.

Радикалска тачност. Позната је хвала наших радикала, како су они једни, који свугде хоће реда, рада и тачности, и од те њихове хвале загнуше нам већ уши. О њиховој тачности у општинама, где су они господари, могли бисмо читаву књигу написати, но ми ћемо се данас ограничити само на сомборску општину.

Сомборску су општину црквену уграбили радикали у своје руке за време и после мајског сабора, у чему им је велику услугу учинио и дотадашњи самостални а од тада радикални посланик поп Јован Магарашевић.

Какви су све људи ушли у општину, није питање — да је ушао у њу прави народ, тј. онај што бистри политику по сувачама и рогљевима, то се разуме. — но главно је да су ушли у њу сами радикали, и да такој скупштини није било тешко узети за општинског књигу и деловођу познатог у српству Стеву Павловића, бившег чиновника народних фондова — пријатеља покојног Паје пл. Еремича, радикалног заштитника.

Па како стоји са рачунима у тако чисто радикалној општини са радикалским књигу и деловођом?

Ево шта о томе пише сомборска „Слога“ у 5. бр.

Она у белешци „*Закључни рачуни црк. општине од 1904.*“ рече: „За месец два дана треба да се зготове већ и рачуни од 1905. год; а до сад нису још готови ни преклањски закључни рачуни од 1904. год. Административни одбор епархије бачке позвао је у својој седници од 30. новембра т. г. црквену општину да те рачуне неодложно зготови и без одлагања њима на ревизију поднесе. Општина је и са тим добила ресниро, јер је та одлука адм. одбора тек пре неколико дана уручена. Но поред свег тога рачуни за 1904. год. још ни до данас нису зготовљени, нити су одбор нити скупштину пасирали, нити су грађанству на увид стављени, нити на јавност изнесени.“ Ово је написано 29. Јан. о. г.

Не види л' се и из овога, да су наши радикали друкчији на писању и говору, а друкчији на делу!

Али на то се све радикалски народ и интелиген-

ција не осврће, и што се не осврће, за то нам и иде тако добро по општинама.

А шта да кажемо на причање автономног статистичара г. Мате о тачности радикалној? Он у 46. бр. „Заставе“ за о. г. рече: „Ништа се не реферирше — у саборском одбору — писмено, ни један предлог не формулише, нити се одлука прогласи и ту је онда тешко реферирати“.

Кад се овако ради у саб. одбору, где су сами правници; онда се не треба чудити шта се ради по радикалским скупштинама.

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Одговори уредништва.

Тобоже одговорном уреднику „Заставе“. Ако брат Којо — овако данашњег одговорног уредника „Заставе“ у шали називасмо, докле он беше *неодговоран* уредник земунског „Новог времена“, и као такав примаше од властништва лене „босанске паре“, да у њему слави и хвали Калајеву управу — у своме веку икада рекосте у једном маху — једном ставу — и истину и неистину; то је рекосте у уводном чланку у 43. бр. „Једна мрља“, посвећеном нама и „Српском сиону“.

У њему у једном ставу рекосте: „да се човеку смучити мора кад види „С. с.“, тај лист нашег синода, и да га не може друкче узети у руке него машицама“.

Да сте у место „човеку“ рекли „радикалу“, ил још боље Вама, кога наше жалосне и несретне прилике и ујкино благоволење постави за тобоже одговорног — а кад дође до густа, а Ви се кријете за ујкина леђа — уредника некада славне Милетићеве „Заставе“, а сада дотеране Вашом познатом неписменошћу и другим „похвалним“ својствима до простог чивутског револвер-блата, која је ставила себи у задатак да све што је Србину свето каља, напада и разорава, да своје противнике свима могућим начинима каља, срамоги, денунцира и плаши, очиту и најглупљу неистину својој публици за истину продаје, и тиме безавлен свет трује, ил Вашој сојтарији, познатој са своје глупости, себичњаштва и похлепе за славом, до које је могла доћи само помоћу „Заставе“ код своје једноверне слатке браће радикалске, који на што друго и не гледе, до ли на обожавање „Заставе“ и њеног пророка; то би Вам брат Којо веровали.

А веровали бисмо Вам с тога, што и Ви и Ваша славна сојтарија са страхом узимате у руке „С. с.“, бојећи се да у њему нема каквог чланка или белешке против Вас, који Вас гвозденим и необоривим доказима туку у главу и износе на јавност Ваша опсенарства, дела и неистине, служећи се *увек* истином, а не неистином и денунцијацијом, као што Ваша „Застава“ ради, те од стотине примера што бисмо их могли навести, навешћемо само овај најновији пример Вашег писања.

„Застава“ је недељама доносила дописе и чланке — тобоже из темишварске епархије и кикиндског протопопијата, а у истини писане у Карловцима од познатог автономног ленштине и тунејадца —, у којима се најжешће и безобзирно напада и денунцира и г. епископ Летић и административни одбор темишварски, познати родољуби, а понајвећма школски референт г. Лотић — тај је у грлу карловачком „вредном“ автономашу —, и то због тога, што је тобоже фалзификован попис бирача у кикиндском протопопијату, односно како је г. Лотић терорисао при избору за епарх. скупштину учитеље.

А кад овамо, оно се испоставило на скупштини да су пописи у кик. прот. верно обављени и наведени, што су морали признати и сами радикали, те је скупштина (72 против 28) „најенергичније осудила неправедни ружни нападај „Заставин“, а 10 учитеља из тем. епархије потврдише, да су све оно неистините измишљотине, што је „Застава“ против г. Лотића писала.

Ал' то не ће ни мало Вама брат Којо сметати, да Ви и на даље нападате темишварске Алмажане.

Да пак и Ви брат Којо, а и ико од Ваше сојтарије с машицама узимате у руке „С. с.“, то сте том својом тврдњом такву неистину рекли, да можете бити мирни бар по године да више никакву неистину напишете, ако сте то у стању издржати.

Узимате и Ви а и Ваша сојтарија „С. с.“ — неко с чистим, а неко с *умрљаним* — рукама, и ми Вам потпуно верујемо, да сте на њега управо на нас тако љути, и управо бесни, да сте у своме беснилу обневидили и не знате већ што да против нас пишете, што се види и из поменутог Вашег чланка.

Па кад сте обневидили, даћемо Вам прилику у Сегедину код тамошње пороте да прогледате,

и то не само о тобожњем нашем катихетству у Земуну — што ми никад нисмо ни били —, него и о благајничком дневнику српске манастирске штампарије, из ког ћете се очигледно моћи уверити, да л' у њему има празних листова, на које се може уводити што се хоће, да л' смо ми кр. јавном бележнику поднели који други а не онај дневник, ког је имало у рукама изасланство саб. одбора, кад и како је узет књиговођа и о осталом Вашем писању, управо денунцирању против нашег управљања у штампарији.

Јесте брат Којо, о свему ћете се овом Ви у Сегедину уверити, и ако нам у више пути добацисте, да Вас не смемо тужити.

Но, како стоји брат Којо с Вашим штићеницима — војводама автономним?

Та не рече ли некадашњи Ваш брат Харминц, да он мора добити градњу новосадеке цркве, — као што је и добио — *пошто он има у цети саборски одбор, а међу њима ако попу Божидару Поповићу покаже само десетицу, он ће му све учинити.*

Када је ову „чисту“ ствар изнео „Нови Србобран“ у своме 68. бр. за 1905., а ми по њему у 7. бр., рекао је: „Овај се догађај не сме сматрати као маленост, преко које ваља ћутке прећи. Српски народ с правом захтева, а тако исто и ауторитет самога саб. одбора, да нико не сме посумњати у његову чистоту. Кад је јасно обелодањено, да је одиста Харминц оваке клевете разносио, онда је ред, да га др. Мита Мушички, др. Илијћ, др. Јовановић, а нарочито поп Божа позову на одговорност“.

„Застава“ је на то донела вест, да су поменуто г. г. поднели тужбу против Харминца.

Па *шта* је са том тужбом, одговорите нам брат Којо?

Ево, већ је година од тога доба прошло, а од тужбе ни од корова! И то је јунаштво радикалеско!

На остала Ваша ћапцања брат Којо о нашој спреми, писању и уређивању „С. с.“, Ви сте тако мали и непозвани да и о томе пишете, да није вредно ни речице да о томе проговоримо, а подједно запамтите и Ви брат Којо и Вапа сојтарија, да се ми не плашимо омиљених ваших револверских метака, којих довољно и ми имамо, и бирстен абдука.

Брат Мати автономном статистичару. Какво име и веру заслужујете као автономни чинов-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBR.RS

ник, кад се усудиште у „Застави“ јавно узтвр-
дити, да у „Шематизму“ за 1900. ког смо ми
приредили има 327 погрешака само за темишвар-
ску дијецезу, дочим у њему нема више од 3 и
то да је Гавриловићу име Петар у место Јо-
ван; у место године рукоположења за Ђакона
Хадије стављено рођења и да се парох итебејски
није родио 1867. него 1864.; упитајте садругове.

На остала Ваша булажђења добићете заслу-
жен одговор. Ми смо Вам поручили да се оканете
вадити кестење за друге, а кад нас не хтедoste
послушати, видеће српство какав сте Ви зва-
ничник.

Послате књиге на приказ.

*Пацифистички покрет у XIX. веку и гашка
конференција од Светомира Николајевића.* (От-
штампано из XXV. Чупићеве „Годишњице“.) Бео-
град 8^о 70 стр.

Мисли о бадњаку и божићу, написао Јован
Јанко Ђ. Ђосић. Велики Бечкерек, 16^о 25 стр.
Цена 40 потура.

Књижице за народ, I. Наше село или дога-
ђаји, слике и прилике у селу Сиротињци. Написао
Јован Ж. Буга. Митровица 16^о 36 стр. Цена 40 ф.

Летопис матице српске, књ. 235. I. св. за 1906.
Нови Сад 8^о 144 стр. Цена 1 К.

Рад и иленик матице српске за 1903. Нови
Сад 8^о 146+68.

Мјешовити брак у православној цркви. Написао
протопрезвитер Дамитрије Јанковић, редовни члан
сарајевског духовног суда. Сарајево 12^о 65. Цена
70 потура.

Штито за историју српске књижевности. Пр-
купно Јован Грчић. I. Нови Сад 8^о 536. Цена 5 К.

Рад епархијске управе темишварске од 1872.
до 1905. Прва књига. Карловци 8^о 396. Друга В.
Кикинда 8^о 238. Обе 10 К.

Мала библиотека. Бр. I. за 1906. Св 115.
Сино Матавуљ „Цар Дуклијан“.

Један српски добротвор. Написао М. П. Издање
уредиштва „Мале библиотеке“. Мостар, 32^о.

Нов лист: **Нов Нараштај**, лист за сузбијање ал-
кохолних пића за школу и дом.

Власник и уредник: *Никола Т. Бурић* учитељ,
одговорни уредник: *Лазар Векић* учитељ.

Издаје месечно једанпут. Цена на годину 4 К.

ОБЈАВА.

Молим госпoду, која су ми послали новце за
II. књигу мојих „Проповеди и ексхорти“, да се
стрпе до половине маја, јер ради разних не-
предвиђених неприлика у штампарији неће моћи
књига бити пре готова.

У Осекy. свешт. **Александар Жавановић**,
кр. професор

Књижевне вести.

Због техничких неприлика у штампарији, као
и због тога, што је потписани тек сад добио
све потребне податке за учитељски шематизам,
неће објављени „Учитељски календар“ за годину
1906. изаћи сад, него ће пред почетак идуће
школске године изаћи нов

Учитељски Календар

за школску

1906/7 годину

и на са свим новој основи, ма да је већи део
календара већ сад готов.

Јављајући ово, молим г. г. претплатнике, да
ми изволе јавити, да ли желе да послата прет-
плата важи и за нов календар или желе да им
новац вратим натраг.

Земун, фебруара 1906.

Богдан Ж. Бурђевић
учитељ.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 87/73. ex 1906.

26 2—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Велимира Крњете
из Белегиша против супруге му Јелене пређе
удата Јановић; сада непозната боравишта
овим се речена Јелена позива, да у року од
90 дана рачунајући од првог уврштења овог
едикта овој конзисторији или лично сама пред-
стане или место пребивалишта свога пријави,
јер ће се у противном случају ова бракораз-
водна парница и без њеног суделовања наста-
вити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у
Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год.

Председништво.

Ad бр. К. 277/222. ex 1906.

2—3 24

Е Д И К Т.

У бракоразводној парници Милована Радма-
новића из Раче против супруге му Марије рођ
Срданов, сада непозната боравишта расписује
се едикт за 90 дана с тим да се има поменута
Марија у горе означеном року рачунајући од
дана првог уврштења овога едикта или сама
лично или преко свога заступника овој конза-
сторији јавити јер ће се иначе бракоразводни
поступак и без ње наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у
Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год.

Председништво.

Ad бр. К. 131. и 287/221. ex 1906.

25 2—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Миливоја Ереминог из Черевиха против супруге му Јелене рођ. Тошин, сада непозната боравишта овим се речена Јелена позива, да у року од 90 дана рачунајући од првог уврштења овог едикта овој конзисторији или лично сама предстане или место пребивалишта свога пријави јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без њеног суделовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год

Председништво.

Ad бр. К. 226/17 ex 1906.

3—3, 16

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију VI. разреда у Бач-Брестовцу. На месту што ће га заузети избрани свештеник, налази се сада и лични помоћник, с којим ће се поступити према §-у 20. 1. Б. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868. год. Рок пријаве до 26. марта (8. априла) о. г. укључно, до којег рока се имају послати путем надлежне власти молбенице потписаној конзисторији.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 7. (20.) фебруара 1906. године.

Председништво.

Д Р А Ж Б А. 28 1—1

Дана 22. марта (4. априла) у 2 часа после подне одржаће се у манастиру Беочину јавна дражба на мањак, а у предмету зидања новог магацина за рану на манастирском салашу према уврћеном плану и прорачуну.

Прорачунска свота је: 1.379 К 28 ф.

Жаобина 10%.

Управа манастира Беочина.

Ad бр. К. 40. зап. ex 1906.

29 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради сталнога попуњења упражњеног парохијског места IV. (четвртог) разреда у Шиклушу. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбе путем претпостављених им власти до 17. (30.) априла 1906. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Будимпешти 9. (22.) фебр. 1906.

Председништво.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 2—2 27

Српска правосл. црквена општина у Крчедину расписује јавну дражбу на мањак за дан 4. (17.) априла 1906. у 9 сати пре подне, ради прављења нови црквени врата.

Прорачуном је установљена свота од 416 круна. Прорачун и нацрт могу се код перође видети.

У Крчедину, 22. фебруара 1906.

Перовођа:

Илија Радовац,
учитељ.

Председник:

Милутин Секиз.

Ad бр. К. 3. зап. ex 1906.

21 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради сталнога попуњења места окр. протопрезвитера-пароха у Мохачу. Парохија је IV. разреда. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице путем претпостављених им власти потписаној конзисторији до 5. (18.) априла 1906. год. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Будимпешти 9. (22.) фебруара 1906. г

Председништво.

Ad бр. К. 45. зап. ex 1906.

2—2 20

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради попуњења места конз. фискала при епархијској управи будимској. Са тим местом је скопчана годишња награда од 600 круна. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице потписаној конзисторији до 5. (18.) априла 1906. год. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Будимпешти 9. (22.) фебруара 1906. г.

Председништво.

Ad бр. К. 193, 221/143. ex 1906.

2—2 22

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњено протопрезвитерско место окр. протопрезвитерата митровачког, с којим се попуњује уједно и упражњено парохијско место I. плаћ. разреда у Митровици.

Компетенти имају своје правилно инструисане молбенице путем надлежног протопрез. звања до 1. априла о. г. по ст. кал. овој конзисторији поднети.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906.

Председништво.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Ad бр. К. 181/226. ex 1906.

2—3 23

Е Д И К Т.

У бракоразводној парници Олге Самарције из Митровице, против сузруга јој Косте Самарције, сада непозната боравишта, овим се расписује едикт за 90 дана стим, да се има поменути Коста у горњем року, рачунајући од дана првог уврштења овога едикта, овој конзисторији или сам лично или преко свога заступника јавити, јер ће се иначе ова бракоразводна парница и без њега наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год.

Председништво.

Ad бр. К. 25./74. ex 1906.

2—3 19

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Љубомира Аћимовића из Војске, против сузруге му Персиде рођ. Димитријевић, сада непознатог боравишта расписује се едикт с тим, да поменута сузруга Персида у року од 90 дана рачунајући од дана првог уврштења овог едикта, конзисторији овој лично предстане или место свога пребивања пријави, јер ће се иначе ова парница и без ње продужити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. јануара (1. фебруара) 1906.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу креатати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена као като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

2—3

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампач: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 238. 1906.